

תלמיד בבלאי

'גדרא ופירושא'

מסכת שבת

חלק יא
דף ע"ב-ע"ח

מהדורה לומדי
הדף היומי

מִסְכָּה שְׁבָתָה

עם פירוש גמרא ופירושה
ותבנית ש"ס נהרductא החדש

חלק יא
דף עב-עה

©

כל הזכויות שמורות

יצא לאור ע"י
מכון 'תלמוד והלכה'
רחוב מנחם מושיב 12
ירושלים

מהדורות ביקורת

להזמנות מרכזות לשיעורי הדף היומי
053-3129507

כל הערה ותוספה תתקבל בברכה
בfax 08-9298155

תבנית הש"ס:

שערים ועימוד:
דוד לוי
050-4130067

**סדר הלימוד מיום ראשון כג אייר תש"פ - עד שבת קודש
פרשת במדבר כת אייר תש"פ**

דף הימי מסכת שבת דף עב עד דף עח

הנושאים המרכזיים:

- מלאכת משרות
- مليחתبشر אם יש בה 'מעבד'
- מחיק [השער הראשי כלונסאות]
- מהתק [המגרר ראייה בפיטיש]
- מלאכותיהם מכיה בפטיש
- כתוב או מחק אותן גדולות
- מלאכת שופט, מודוקך
- חיוב אחרים בדבר שאין הדרך להצניעו
- שיעור הוצאה לעשיר בדבר שאין חשוב לו

דף עז

- שיעור הוצאה במאכל הבהמות [אכילה ע"י הדחק, צירוף שיעור חמוץ לקל]
- שיעור הוצאה במאכל אדם [צירוף הקליפה והטובין, צירוף בהפרשת חלה]
- שיעור הוצאה במשകאות שונים

דף עז

- שיעור דבר קרווש [לשבת ולטומהה]
- גירסה [גמייה, גרעיני, עוממות. מעמץין]
- כל מה שברא הקב"ה, לא ברא דבר לבטלה
- חמישה אימotas
- טעמים שונים [זנב הכבש, הגמל, השור, קרן הנמלה. ריס התרגול. ביורו תיבות]
- שיעור הוצאה בשמן

דף עח

- טעם לשיעור הוצאה במים
- השיעורים למצויע [וכל אדם ברבייעית], או השיעורים לכל אדם [ולמצויע במשהו]
- שיעור הוצאה [דם. חבל. דף. דיו. עור. עלי. דקל. מוכן]. קשר מוכסים
- הוצאה בשטר חוב [השהיית שטר פרוע. מודה בשטר שכתו]

דף עב

- חילוק חטאות בשפה חרופה [ידיעה לאחר הפרשה. ידיעה בני מעשה למשעה]
- מתעסק [א. לא התכוון בכלל לחזור. ב. התכוון לחזור דבר אחר. ג. רצה לעשות חלק מהפעולה. ד. רצה לעשות את הפעולה טעה בנסיבות]
- בא' איסורים בהעלם אחד [בשבת. בכל התורה. בעבודה זרה]
- שוגג ע"ז [חشب שהוא ביהכנ"ס. אנדרטה. מאהבה ויראה. אומר מותר].
- מתעסק בדבר שננהנה

דף עז

- ל"ט מלאכות שבת
- זורע ונוטע. זומר וצריך לעצים.
- נטילת גבושות. סתיימת גומא. חופר גומא
- זורק גוש אדמה ומשיר תמרים
- איסוף מליח מההשראות

דף עד

- כותש
- בורר [לבבו ביום. פחות מכשיעו. ביד. אוכל מפסולת. לאלאתר]
- טוחן [חוותך סלק או עצים]
- מבשל [בברזל. בזפת]
- המלאכות בעשיית חבית או תנור חרס. ובעשיות סלולה של קנים
- גוזז וטווה כשהצמර מחובר
- התולש כנף, קופמי, ומורטו

דף עה

- מתיחת חוט. לימוד מגוש. חישוב תקופות
- המלאכה בהוצאה דם ובשוחט

שבת דף עב

יום ראשון כג אדר תשע"פ

הקדמה: חטא, אשם ודאי, אשם תלוי

חטא: החטא בשוגג, וידוע בוודאות שחתא, מביא על חטא 'חטא', כבש או עז נקבה. אשם תלוי: המסופק אם חטא, מביא 'אשם תלוי', איל (כבש זכר). אם אחר כך מתברר לו שחתא מביא חטא נקיבה.

אשם ודאי: ישנים חטאים שאינם יודע בוודאות שחתא בהם, איינו מביא 'חטא', אלא 'אשם ודאי' (שהוא, איל), כגון: מי שגזל, ונשבע לשקר שהוא לא גזל. וכן מי שבא על שפהה חרופה (שפחה כנונית שמיועדת לעבד עברי), או המועל בהקדש.

בחטאים אלו שמביאים עליהם אשם ודאי, אם הוא מסופק אם חטא, לדעת רבי עקיבא, מביא אשם תלוי, ואם אחר כך מתברר לו שחתא מביא אשם ודאי. לדעת רבי טרפון, כיוון שבין בספק ובין בודאי קרבנו איל, מביא איל, ומתחנה: אם יתרברר לי שחתאתי, הרי זה אשם ודאי (ועולה לו ל'אשם ודאי', אף שבשעה שהביא את הקרבן לא ידע בוודאות שחתא). ואם אשר בספק, הרי זה אשם תלוי.

חלק א': ידעה בין מעשה למעשה, מהচייכת שתי קרבנות:

בכל החטאים אם חטא אחד, ונודע לו מחתאו, ולאחר מכן חטאשוב, מהויבב בשני קרבנות שונים, שככל אחד הוא שגגה נפרדת, והקרבן הוא על השוגג.

אם נמנם שני המעשים היו בשוגג אחד, שלא נודע לו בין מעשה למעשה, אלא שלאחר שני המעשים, נודע לו בתחליה על חטא אחד, ולאחר כך על השני - לדעת רבי יוחנן: מחלוקת, וכיון שנודע לו על חטאונו, הרי זה כאילו כבר הקריב את הקרבן, וממילא אין יכול להתכפר בו על חטא נוסף. ולදעת ריש לקיש: ידיעות אינן מחלוקת, ובביא קרבן אחד.

חלק ב': שפחה חרופה, ידעה בין מעשה למעשה, תלויות במחלקות רבי יוחנן וריש לקיש:

שפחה חרופה יש בה הידוש, שגם על מזיד מביאים קרבן, וכך אם חטא זה פעם אחד, ונודע לו מחתאו, ולאחר מכן חטא בזהשוב, הרי הוא מתכפר בקרבן אחד, ואף שהם שתי שגגות נפרדות, כיון שהקרבן אינו על השגגה, שהרי גם במזיד מביא קרבן, מתכפר בקרבן אחד.

אם נמנם כיוון שהtabar שלදעת רבי יוחנן 'ידיעות מחלוקת', הרי כיוון שנודע לו על חטאונו, הרי זה כאילו כבר הקריבו, וממילא גם באשם שפחה חרופה - אם נודע לו מחתאו, ולאחר מכן חטאשוב בחטא זה, חייב עליהם ב' קרבנות נפרדים.

חלק ג': לדעת רבי טרפון, אין זה תלוי במחלקות רבי יוחנן וריש לקיש, ולכולי עלמא בשפחה חרופה, אף אם נודע לו בין מעשה למעשה, אין חייב אלא קרבן אחד

אמר עולא: למאן דאמר אָשֵׁם וְדַעַי לֹא בָּעֵד יִדְעָה בְּתִיחִילָה [לדעタ רבי טרפון, אשם ודאי מכפר גם אם החטא לא יודע בוודאות שחתא], (כמובואר בהקדמה), נמצא שאין ל'ידעה' משמעות באשם ודאי, והיא אינה יוצרת את חיוב הקרבן, ולכן אם אדם (דו עט) בועל חמץ

בעילות בשפחה חרופה בשוגג, ולא היה זה ב'העלם אחד', אלא חטא פעם אחת, ונודע לו שהדבר אסור, ואחר כך שוב שכח שהדבר אסור וחטא שוב, וכך חטא חמשה פעמים, אינו חייב אלא חטא אחת, ואף לדעת רבי יוחנן שבדרך כלל 'ידיעות מחלוקת', מכל מקום באשם שפחה חרופה, הידיעה לא מחלוקת, כיון שאין לה משמעות, היא לא יוצרת את חיוב הקרבן, ואני 'חולתה' את הקרבן לחטא שנודע לו עליו, וממילא יכול להתכפר בו, גם על מה שחטא לאחר ידיעתו.

[**שאלת:** לפי זה גם הפרשת הקרבן בין מעשה, אינה מחלוקת, וכי קרבן אחד על שני המיעדים]

מתיקף לה רב המנוגן: אלא מעתה [שהידיעה אינה מחלוקת באשם ודאי], אם **בעל**, וחזר ובعل, והפריש קרבן [אליל, לאשם ודאי], **ואמר** [לאחר הפרשה]: **המפני לו** [ואל תקרויבו את הקרבן] **עד שאבול** [עוד פעם] **הכי נמי דאיינו חייב אלא אחת** [וכי גם בזה אינו חייב אלא אחת, כי הידיעה אינה מחלוקת באשם ודאי, וכל שלא הクリיב את הקרבן, יכול להתכפר בו גם על פעמים נוספות שחטא בהתחלה זו לאחר הפרשה]

[**תשובות:** הידיעה בין מעשה אינה מחלוקת. אבל הפרשה בין מעשה למעשה מחלוקת]

אמר ליה עולא: **מעשה דלאחר הפרשה קאמרת** [דיברת על אופן שחטא, והפריש קרבן, ורק לאחר הפרשה עשה מעשה נוספת, וחטא בזה שוב], הרי לגבי **מעשה דלאחר הפרשה**, **לא אמרינא** [לא דיברתי, שלא אמרתי אלא שהידיעה אינה מחלוקת בשפחה חרופה, אבל הפרשת הקרבן 'מחלקת' גם בשפחה חרופה].

(וטעם הדבר, מפני שחלוקת חטאות על ידי 'ידיעה', הוא בכלל 'המשמעות הלכתית' שיש בידיעה, ובפחחה חרופה אין לידיעה משמעות. אבל חילוק חטאות על ידי 'הפרשה' 'מחלקת' במציאות, שהפריש קרבן לחטא אחד, והרי זה כailedו הクリבו, וקרבנו 'נחלט' לחטא זה, ואם לאחר מכן חטא שוב, אינו מתכפר באותו קרבן.)

[**חלק ד': לדעת רבי עקיבא, בשפחה חרופה יש משמעות לידיעה, ולכן ידיעה בין מעשה מחלוקת קרבן נפרד על כל מעשה**]

כי אתה רב דימי אמר [כמובואר לעיל, בדברי עולא, אלא שעולה דבר על דעת רבי טרפון שאין לידיעה משמעות בשפחה חרופה, וכן הידיעה לא מחלוקת. ורב דימי מדבר על הדעה החולקת, כדלהלן]: **למאן דאמר, אשם ודאי ביידיעה בתחללה** [לදעת רבי עקיבא, שאשם ודאי אינו מכפר אם החוטא לא יודע בזודאות שחטא, (כמובואר בהקדמה), נמצא שיש ל'ידיעה' משמעות באשם ודאי, והוא יוצרת את חיוב הקרבן, ולכן אם אדם, **בעל חמץ בעילות בשפחה חרופה בשוגג, ולא היה זה ב'העלם אחד', אלא חטא פעם אחת, ונודע לו שהדבר אסור, ואחר כך שוב שכח שהדבר אסור וחטא שוב, וכך חטא חמשה פעמים, חייב על כל אחת ואחת.**]

[**שאלת:** והרי גם בחטא יש משמעות לידיעה, ומחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש, אם הידיעה מחלוקת]

אמר ליה אבי: **הרי חטא דבעינן ידיעה בתחללה** [אם הביא חטאתו קודם שנודע לו החטא,

אינה מכפרת דכתיב (ויקרא ד) או הודיע אליו והביא], **ופליגי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לוי** קיש לעיל, אם ידיעות מחלוקת (באופן שני המעשים היו בשוגג אחד, ולאחר שניהם נודע לו בתחילת חטא אחד, ואחר כך על השני, האם ידיעות מחלוקת, ולදעת ריש לקיש אין ידיעות מחלוקת)], ואם כן גם באשם ודאי אף אם יש משמעות לדיעה, מכל מקום יש לומר שלදעת ריש לקיש אין הדיעה מחלוקת.
אישתיק [רב דימי שתק, ולא ענה לאביו על שאלתו].

תשובה: בשפחה חropheה, הפרשה בין מעשה למעשה מחלוקת (כין לד"י ובין לד"ל). וידיעה בין מעשה למעשה, היא אכן מחלוקת ר"י ור"ל

אמר ליה אביו: **דלא** [שما] מה שאמרת שלදעת רבי עקיבא הדיעה בשפחה חropheה מחלוקת, ולא תליית עניין זה במחלוקת רבי יוחנן וריש [במעשה דלאחר הפרשה קאמרת, וכדבר המנוגן] [וכמובואר לעיל בדברי רב המנוגן, שהפרשת הקרבן 'מחלקת' גם בשפחה חropheה, ועל זה אמרת שאם עשה מעשה נוספת לאחר הפרשת הקרבן, חייב עליו בנפרד, וזה לא תלוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש, שמעשה חטא נוספת נוספת לאחר הפרשה, בודאי חייב עליו בנפרד.]

אמר ליה רב דימי: **אין** [כן, אכן זה ביאור דברי, ורק על זה דיברתי, אבל ב'ידיעה' שלפני הפרשה, אפילו לרבי עקיבא (シיש משמעות ל'ידיעה' בשפחה חropheה), הרי זה תלוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש, (כמובואר לעיל בחלק ב)].

◆ ◆ ◆

רבין, (כל הדברים באשם שפחח חropheה, כמובואר לעיל): **ידיעה לאחר הפרשה לכלוי עלמא מחלוקת. ידיעה בין מעשה למעשה לדבי טרפון אינה מחלוקת. ולרבי עקיבא הוא מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש**

כי אתה רבין אמר: **הכל** [רבי יוחנן וריש לקיש] **מודים בשפחה חropheה** [שה חייב על כל אחת]

והכל [רבי יוחנן וריש לקיש] **מודים בשפחה חropheה** [שה חייב אחת על כולם].
ומחלוקת [רבי יוחנן וריש לקיש] **בשפחה חropheה**, שלרבי יוחנן חייב על כל אחד ואחד, ולריש לקיש אחת על כולם.

ובמקרה דבריו: **הכל מודים בשפחה חropheה דאיינו חייב אלא אחת, כרעולא** [כמובואר לעיל בדברי עולא (חלק ג) שלרבי טרפון שאין משמעות ל'ידיעה' בשפחה חropheה, אף אם נודע לו בין מעשה למעשה, אינו חייב אלא קרבן אחד].

והכל מודים בשפחה חropheה דחייב על כל אחת ואחת, כרב המנוגן - שאמור שאר שהידיעה בין מעשה למעשה אינה מחלוקת, מכל מקום הפרשה בין מעשה למעשה מחלוקת לכלוי עלמא, [אפילו לרבי טרפון (שדיבר על 'ידיעה' שבה אין משמעות באשם שפחח חropheה) ואפילו לריש לקיש (שאמר ש'ידיעות' אינם מחלוקת), מכל מקום הפרשת הקרבן מחלוקת בין מעשה למעשה].

ומחלוקת בשפחה חropheה, למאן דאמר אשם ודאי בעי ידיעה בתחלתה, מחלוקת רבי יוחנן ורבי

שָׁמַעְוֹן בֶּן לְקִישׁ, כמבואר לעיל (בחלק ד') בביור אבי בדברי רב דימי, שלרבי עקיבא שיש משמעות בידעה באשם תלוי, לרבי יוחנן שידיעות מחלוקת, חייב על מעשה בפני עצמו, בין שנודע לו בין מעשה למעשה, ובין שנודע לו לאחר המעשה. ולריש לקיש שידיעות אינם מחלוקת, חייב על שתי המעשים חטא אחת, בין שנודע לאחר המעשה, ובין שנודע לו בין מעשה למעשה.

◆ ◆ ◆

'מתעס' (אוף א) – לא התכוון בכלל לחותך

איitemar, [עמדו ב] נתפין להגבהה את הפלוש [כגון שנפל סדין בערגות יرك, ורצה להגביה את הסcin], וחתך את המחוּבר [ולבסוף עשה פעללה אחרת לגמרי בדבר אחר - שחתק יرك מהערוגה]. פטור, [שכתבו' אשר חטא בה], וממעטים מי ש'מתעס' ורוצה לעשות דבר אחד, ובלא כונה ורצון, עשה פעללה אחרת לגמרי (ואין זה כמו שוגג, שהשוגג רוצה לעשות את הפעולה שעשוה, אלא שחווב שזה מותר)].

'מתעס' (אוף ב) – התכוון לחותך דבר אחר

התכוון לחותך את הפלוש, וחתוך את המחוּבר,

רבא אמר : פטור

אבי אמר : חiyib.

[טעמו של רבא]: **רבא אמר :** פטור, דהא לא מיבoon לחטיכה דאיסורא.

[טעמו של אבי]: **אבי אמר :** חiyib, דהא קמייפין לחטיכה בעלמא.

[מקורה של רבא מברייתא]: אמר רבא: מנא אמינה לה? דתנייא, חומר שבת משאר מצות, וחומר שאר מצות משבת.

חומר שבת משאר מצות, שהשבת עשה שתיים בהעלם אחר, חייב על כל אחת ואחת, מה שאין בן בשאר מצות [כמובואר להלן].

וחומר שאר מצות משבת, שבשאר מצות שגג בלא מתפוזן, חiyib, מה שאין בן בשבת [ורבא מבואר שמדובר כאן על המתכוון לחותך את הפלוש וחתוך את המחוּבר, שבשבת פטור, והרי זה מקור לשיטתו, כמובואר להלן].

◆ ◆ ◆

בירור בחלק הראשון של הכריתא (באיזה אופן על ב' מלאכות שבת חiyib – שתי חטאות). ובמקומות אחרים חiyib על ב' מלאכות – חטא אחת)

אם מר, חומר שבת משאר מצות, שהשבת עשה שתיים בהעלם אחר, חiyib על כל אחת ואחת, מה שאין בן בשאר מצות.

היכי דמי?

[הצעה א':] **אילימא דעבד** - אם תאמר שהבריתא מדבר על מי שעשה קצירה וטחינה שהם שתי מלאכות שונות, שחייב עליהם שתי חטאות, **דבוקתת** - וכן זה, גם **גבוי שאר מצות** הבריתא מדברת על **אכל חלב ודם**, שחייב על כך רק חטא אחת.

[דוחית ההצעה]: והרי אי אפשר לבאר כך, שהרי **הכא** [כאן, בשבת] **טרתי מיחיב** [חייב על קצירה וטחינה שתים], **והכא** [וכאן, בשאר מצוות] **טרתי מיחיב** [חייב על שתי איסורים שונים, כגון: חלב ודם, שתי חטאות, ואין הבדל בזה בין שבת לשאר המצוות?]

[הצעה ב']: **אלא שאר מצות דלא מיחיב אלא חרוא היכי דמי** [אלא באיזה אופן אמרה הבריתא על שאר מצוות, שחיבר עליהם רק אחד?] כגון **דאכל חלב וחלב** [=אכל כזית חלב בשוגג, ואחר כך עוד כזית חלב בשוגג, ולא נודע לו בין אכילה לאכילה שהדבר אסור, ועל כך אמרת הבריתא שחיבר על כך רק חטא אחת].

דבוקתת - וכן זה, גם **גבוי شبת, דעבד קצירה וקצירה** [שעשה קצירה בשוגג, ואחר כך קצר שוב בשוגג, ולא נודע לו בין קצירה לקצירה שהדבר אסור, ועל כך אמרת הבריתא שחיבר על כך שתי חטאות].

[דוחית ההצעה]: והרי אי אפשר לבאר כך, שהרי **הכא** [כאן, בשבת] **חרוא מיחיב** [חייב על קצירה וקצירה, חטא אחת], **והכא** [וכאן, בשאר מצוות] **חרוא מיחיב** [חייב על איסור אחד שעבר עליו ב', פעמים, כגון על חלב וחלב, חטא אחת, ואין הבדל בזה בין שבת לשאר המצוות?]

ביאור: מודרך על העישה ב' מלאכות שונות, שבשבת (וככל התורה) חייב – ב' חטאות. ובעובדת זורה חייב – חטא אחת

לעוֹלָם, דעֲבָד קצִירָה וטְחִינָה, וmai מה שאין כן בשאר מצוות: אעֲבוֹדָה זָרָה, וצדְרֵבי אַמִּי, דאמֶר רַבִּי אַמִּי: זִבְחָה [שחת קרבן], וקִיטָר [והקטיר קרבן], וניְשָׁק [יין] לעובדה זורה, בהעלמה אחת, **אין חרוא אלא אחת**, [ולומד זאת מפסקת סנהדרין שעלה מלאכות שונות של עבודה זורה חייב חטא אחת].

בירור בחלק השני של הבריתא (באיזה אופן בשבת פטור על שוגג בלי כונה. ובעובדת זורה חייב)
مبرרת הגמרא: **במאי אוקיימתה** [במה העמדת וביארת את החלק הראשון של הבריתא],
בעבודה זורה?

אם **סיפה** [לפי זה תאמר ותבהיר את הסיפה]: **חוֹמֵר בשאר מצוות** [ולהמבואר, היינו בעובדה זורה]: **שבשאָר מצוות, שגג בלא מתקיון חייב, מה שאין כן בשבת**,
ויש לבירר: **האי שגג בלא מתקיון דעבודה זורה, היכי דמי** [כיצד מדובר?]

[הצעה א': שנג שחשב שהוא בית הכנסת]

אילימא [אם תאמר] **בסבור בית הכנסת הוא, והשתכחוה לה**, ונמצא שבשוגג בלי כונה השתכחוה לעובודה זורה, ועל זה אמרת הבריתא שהוא חייב על כך.

[דוחית הצעה] והרי اي אפשר לומר שהוא כך, שהרי לבו לשמים, ומה חיוב יש כאן, שאפילו אדם שידע שהוא בית עבודה זורה והשתחויה בה לשמים, אין חיוב כאן.

[הצעה ב': השתחויה לאנדרטה, וחשב שמותר:]

ואלא מדבר, **דָחִי אַנְדְּרַטָּא** [שרואה אנדרטה בצורת המלך, שעושין לכבודו] **וְסַגֵּיד לָהּ** [והשתחויה לה לכבודו, ולא לשם אלנות], ועל כך אמרה הברייתא שבעבודה זורה הוא חייב על כך.

[דוחית הצעה] **הִכִּי דָמֵי** [איך מדובר], **אִי דְקַבֵּלה עַלְיהָ** [אם הוא קיבל את האנדרטה לעליון] **בְּאֶלְתָּה**, **מִזִּיד הָוֹא**. **וְאִי דָלָא קִבְּלָה עַלְיהָ בְּאֶלְתָּה**, **לֹאו בְּלָוָם הָוֹא**?

[הצעה ג': השתחויה לעבודה זורה כי אהוב אדם או מפחד ממנו, וחשב שמותר:]

אֲלָא מַאֲהָבָה וּמִירָאָה [השתחויה לעבודה זורה מהאהבת אדם או מיראת אדם. וזה כוונת הברייתא באומרה 'שוגג ללא מתכוון לעבודה זורה חייב', שוגג בכך שהחוב שכן מתכוון בלבו לאלהות, מותר, וחיב על כך].

[דוחית הצעה (לפי רבא): **הַנִּיחָא לְאָבִי** [באיור זה נוח ו מבאר לשיטת אבי]. **דָאָמֶר** [בגמרא בסנהדרין שהמשתויה לעבודה זורה מהאהבה או מיראה] **חִיֵּב**. **אֲלָא לְרַבָּא דָאָמֶר** [באופן כזה שהוא] **פָטוֹר**, **מַאי אִיכָּא לְמִימָר** [מה יש לומר, למה הברייתא מחייבת על אופן זה]?]

[הצעה ד': השתחויה לעבודה זורה, כי לא ידע שיש בתורה דין 'עובדת זורה']

אֲלָא יָשׁ לְבָאָר שהברייתא מדברת **בָּאָמֶר מוֹתָר** [כגון גור שנטగיר בין הנכרים, כסbor שאין עבודה זורה בתורה, ועל זה אמרה הברייתא ששוגג ללא מתכוון, לעבודה זורה חייב].

[דוחית הצעה]: והרי اي אפשר לומר כך, שהרי הברייתא אומרת: מה שאין כן בשפט, וכי אפשר לומר על 'אומר מותר' **דָפְטוֹר לְגִמְרֵי**, והרי עד כאן לא בעא מיניה רבעא מרוב נחמן על מי שלא ידע משפט ולא ידע שהמלוכה אסורה], **אֲלָא אֵי לְחִיוּבֵי חֲדָא אֵי לְחִיוּבֵי תְּרַטֵּי** [אם לחינויו חטא חד על כל המלאכות שבכל השבותות, או חטא על כל מלאכה ומלאכה] **אֲכַל מִפְטָרִיה לְגִמְרֵי לֹא** [אבל לא היה צד לפוטרו לגמרי, וכן כאן האומר מותר גור שנטגיר בין הגויים, איינו יודע משפט ואינו יודע מהמלאכות], ומדובר הברייתא אומרת שהוא פטור? (דף עג)

כיאור, לפי רבא: הסיפה לא מדברת על עבודה זורה, אלא על אופן ב' של מתעסך - שכשנת פטור, ובאיזה חיב (שאין פטור 'מתעסך' בדבר שננה)

אֲלָא לֹאו רִישָׁא בַּעֲבוֹדָה זָרָה [אלא, אין לבאר ברייתא זו אלא שהרישא שמדובר בה בשבעה מצוות חיב על מלאכות שוניות חטא אחת, דין זה נאמר לגבי עבודה זורה], **וְסִיפָּא** [שמבוואר בה שהשוגג ללא מתכוון חייב, הינו] **בְּשַׂאֲרַמְצּוֹת** [בחילק מהמצוות כmenoar להלן (ולא עבודה זורה)].

וְשַׁגָּג בְּלֹא מַתְכוּן בְּשַׂאֲרַמְצּוֹת [זו הסיפה] **הִכִּי דָמֵי?** **דָסְבּוֹר דְשֻׁמְּן הָוֹא**, **וְאַכְלָו** [ולא נתכוון לאכול חלב, וחיב, ו אף על פי שלרבא זה נחשב 'מתעסך', שהרי לא מתכוון לאכילת איסור, מכל מקום חיב 'שכן נהנה', שהרי אכל, ואין פטור מתעסך באופן זה],

ועל כל אמרה הברייתא: **מה שאין כן בשבט דעתך פטור דלא נהנה, דעתכון לחזור את הפלוש וחתק את המחוּבר פטור.** ומכאן יש ראה לדברי הרבה לעיל שאמר נתכוין לחזור את התלוש וחתק את המחוּבר, פטור.

ביאור, לפי אביי: מודובר כאופן א' של מתעסך שבשבט פטור, ובאכילה חייב (שאין פטור 'מתעסך' בדבר שננה)

مبرרתת הגמרא: **וְאַבִּי** [שסובר שסביר כזה (שהתכוון לחזור תלוש וחתק מחוּבר חייב גם בשבט, שאינו מתעסך)], אם כן **שׁגָג בֶּלָא מִתְפִנֵּין, תִיכִי דְמִי?**

מבארת הגמara: אביי יבהיר שהברייתא מדברת על אופן **דסבור רוק הוֹא וּבְלָעוֹ,** שהיה החלב נמס, וחשב שהוא רוק, שהוא לא התכוון לאכילה כלל, שהרי רוק לא אוכלים אלא 'בולעים', דכתיב (איוב ז) 'עד בלעי רוקי', ועלתה בידו אכילה, שהרי הוא לא התכוון לאכילה, זה דוגמא כאופן א' של מתעסך שהוא כלל לא התכוון לפעולה זו, ובאכילה חייב על כך שהרי נהנה.

ועל אופן כזה אומרת הברייתא: **מה שאין כן בשבט דעתך פטור, שהוא באופן: דעתכון לחזור את הפלוש וחתק את המחוּבר,** שכיוון שככל לא התכוון לפעולה של חיותך, הרי זה וזה מתעסך גמור ולכן הוא **פטור.**

אבל דעתכון לחזור את הפלוש, וחתק את המחוּבר חייב, כמוואר לעיל דעת אביי, שמתעסך כזה (אופן ב' של מתעסך), חייב.

שבת דף עג

יום שני כד אייר תש"פ

אלא לאו, רישא בעבודה זרה וסיפה בשאר מצות. ושוג בלא מתקיון בשאר מצות היכי דמי? דסבירו דשומן הוא ואכלו מה שאין בן בשבת דפטור, דעתכון לחזור את הפלוש וחתק את המחוּבר פטור. ואבוי שוג בלא מתקיון היכי דמי? דסבירו רוק הוא ובכלעו מה שאין בן בשבת דפטור, דעתכון להגביה את הפלוש וחתק את המחוּבר פטור, אבל דעתכון לחזור את הפלוש וחתק את המחוּבר חיב. [התבאר בדף הקודם]

♦ ♦ ♦

'מתעסק' (אוף ג) – רצה לעשות רק חלק מהפעולה

איתמר, דעתכון לזרוק שתים וזרק ארבע,

רבא אמר: פטור.

אבי אמר: חיב.

[טעמו של רבא]: **רבא אמר:** פטור, דלא קמיבין לזריקה דארבע.

[טעמו של אבי]: **אבי אמר:** חיב, דהא קמיבין לזריקה בעלמא.

♦ ♦ ♦

'מתעסק' (אוף ד) – רצה לעשות את הפעולה שעשה, אבל טעה 'במציאות'

כסבירו רשות היחיד, ונמצאת רשות הרבים,

רבא אמר: פטור.

אבי אמר: חיב.

[טעמו של רבא]: **רבא אמר:** פטור, דהא לא מיבין לזריקה דאייסורא.

[טעמו של אבי]: **אבי אמר:** חיב, דהא קא מיבין לזריקה בעלמא.

♦ ♦ ♦

ההידוש שאבוי ורבא נחלקו גם באוף ג' ובאוף ד'

[ההידוש שנחלקו באוף ג' וציריך] הגمراה השמיעה לנו ג' מחלוקת אלו של אבי ורבא, דאי אשמעין קמיהה [שם היו משמעיים רק שנחלקו באוף בנתכוון לחזור את הפלוש וחתק את המחוּבר]. היינו אומרים: **בhhיה קא אמר רבא** [שהוא פטור], **דהא לא קמיבין לחתיכה דאייסורא**,

אבל דעתכון לזרוק שתים וזרק ארבע, **דאיבע בלא פרמי לא מיזדרקי ליה** [שאי אפשר לזרוק ארבע אמות אם לא זرك שתים, וזה שנתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע, נעשית מחשבתו, שהרי בכלל ד' שתים, הלכך לאו מתעסק הוא] **אימא מודה ליה לאבוי**, لكن השמייענו שגם זה רבא פטור.

[ההידוש שנחלקו באופן ד'] **ואי אשמעין בהא**, הימי אמר: **בהא קאמער רבא** שהוא מטור, **דהא לא קאמיפין לזריקה דארבע** [ופחות מארבעה אין לה 'שם זריקה'].

אבל בסכור רשות היחיד ונמצא רשות המלאכות, **דמכוין לזריקה דארבע** [שהיא זריקה גמורה], **איקמא מודיל ליה לאבי** [שהוא חיב], כי למעשה התכוון לזריקה ד' אמותה שהיא מלאכה, אלא טעה וחשב שזורק ברשות היחיד, ואין זה נחسب מהתעתק]. **ציריכא** [לכן הוצרכו להשミニינו שוגם בזה נחלקו, ורבא פוטר בזה].

♦ ♦ ♦

שאלת על דעת רבא: כיצד יתכן אדם שוגם בכל המלאכות, והוא נחשב 'זדון שבת' [שהוא יודע שבת היום], הרי שבת אצלו כמו יום חול, ואין ממשימות לדיעתו שהיום שבת [המשנה]:

[ח' ב', הדין הנלמד, שחייב ל"ט חטאות]: **ואמר רבוי יוחנן: שאם עשאן כולם ביהלום אחד** [שאם עשה את כל המלאכות בשוגג, ולא נודע לו בין מלאכה למלאכה, שעבר איסור], **חייב על כל אחת ואחת** [על כל מלאכה חטאתי אחת, ולכן אמרה המשנה את מנין המלאכות, כדי שנדע האם נתعلמו מאדם כל הלכות שבת ממנו, כמה חטאות חיב עליון].

[ח' ג', האופן לפאי אבוי, כשוגם בכל המלאכות (בשיעור המלאכה):] והנה **בשלמא לאבוי** **דאמר כי הא גנווא חייב** - לפי אבוי שאמר שבאופן זה (מתעסק באופן ב') חיב, דברי רבוי יוחנן מבוארם ומיוישבים, **משבחת לה** - ש'נמצא' אופן זהה שעבר על כל המלאכות, וחיביב על כל מלאכה ומלאכה, שמדובר באופן **דיידע אסורה בשבת**, **וזידע לה** **אייסור מלאכות**, **וקא טע בישיעורין**, שהוא התכוון לעשותות' פחותה מכשייעור' ועשה כשיעור, ולפי אבוי אופן זה גם נקרא שוגג, וחיביב על כך, ונמצא חיב על כל מלאכה בפני עצמה, שוגנתו אינה באי ידיעת השבת, אלא באי ידיעת (שיעור) המלאכה.

[ח' ד', השאלה בדיין זה]: **אלא לרבא דאמר** [شمטעך באופן זה] **פטור**, **היכי משבחת לה** [איך אתה מוצא אופן שחיביב על כל מלאכה ומלאכה], והרי דין זה אינו שייך אלא **בזוזן שבת ושבגת מלאכות** [сидיע ששבת היום, ולא ידע שהמלאכות אסורות], שהרי אם לא ידע שבת היום [שוגת שבת], יידע שהמלאכות אסורות [זדון מלאכות], הרי חיביב על כל המלאכות חטאתי אחת,

ודבר זה קשה, שהרי אדם שהוא שוגם בכל המלאכות, ואני יודע אפילו על מלאכה אחת שהוא אסורה בשבת, נמצא שאף שהוא יודע שהוא אסור שבת, הרי זה אצלו כמו יום חול, שהוא חושב שכל המלאכות מותרם, ואין זה נקרא 'זדון שבת', שאין ממשימות לדיעתו שהיום שבת,

[ח' ה', לפי רבוי יוחנן, אפשר ליישב זאת] **הנicha אי סבר לה ברבי יוחנן** [הערה זו מיוישבת לפני דעת רבוי יוחנן], **דאמר ביוון שישג בקרת אף על פי שהזיד בלאו** [שאם אדם לא יודע במלאכה שעונשה ברת, אף שידע שהמלאכה היא איסור תורה, הרי זה שוגג], **משבחת לה** [אפשר לבאר לשיטתו שיש אופן אדם שוגם בכל המלאכות, וاعפ"כ הוא נקרא זדון שבת], **דיידע לה לשבת בלאו** [сидיע שיש מלאכות אסורות בשבת, אך לא ידע שעונשם ברת],

ולכן זה נקרא שהוא זדון שבת, שהוא יודע משבת, אך לגבי המלאכות הוא נקרא שוגג שהוא לא ידע שעונשם כרת.

[ח' חלק ו', הכוושיא לפiri שלקיש] **אללא איז סבר לה רבבי שמעון בן לוייש, דאמר: עד שישיגו בלאו זכירת** [שלשיותו אם אדם יודע שהמלאכה אסורה, אף שאינו יודע שעונשה כרת, אינו שוגג], אם כך קשה: **דידע לה לשפט במאית** [מדוע הוא נקרא זדון שבת? והרי כיון שהוא שוגג בכל המלאכות, והוא סובב שכל המלאכות מותרות, במה הוא יודע בשבת היום].

תשובה: מדובר שהוא יודע על איסור תחומיין

עונה הגمرا: אף שאדם זה שוגג בכל המלאכות, מכל מקום הוא נקרא זדון שבת, כיון **דידע לה בתחומיין** [שהוא יודע על איסור תחומיין (שהרי הדיקוק מהמשנה מלמדנו שאדם יכול להגיע ל"ט חטאות, וממילא לא מדובר במשנה שהוא גם שוגג בתחומיין, שהרי על עבירות תחומיין לא מבאים קרבן, ומהשנה מדברת רק בשגונות על מלאכות שמחייבות אותו קרבן, שהרי מוננים את מנין החטאות שאדם יכול להתחייב בשבת)].

ואליבא דרבנן עקיבא [שהוא סובב שתחומיין דאוריתא. שהרי לפי הסובר שתחומיין דרבנן, אין זה נקרא שהוא יודע משבת, בכך שהוא יודע דין דרבנן].

משנה

אבות מלאכות, ארבעים חסר אחת:

יא מלאכות סדר עשיית הפת (וכמישכנ עשו בטעםם לצורך צבע)

(א) **הזרע.** (ב) **והחרוש** [מרפה את הקרקע שלא תהיה קשה, ותהיה ראוייה לזרעה, על ידי עשית חריצים, שהם מפוררים ומרכזים את האדמה]. (ג) **והקוץר.** (ד) **המעמר** (אוסף את התבואה וכדומה).

(ה) **ותקדש** (דורך על השבלים, ובזה מפרק את גרעיני החיטה מתוך השיבולים). (ו) **והזורה** [מעיף לרוח את התערובת שנוצרה מהדישה (גרעינים וקש), וכך נוצרת הפרדה בין הקש והגרעינים, שהגרעינים כבדים והם נופלים ישן, והקש הוא קל והוא מתפזר לרוח]. (ז) **הבוכר** [פסולת בידייו, כגון שמווציא אבניים או חול המעורב בתערובת].

(ח) **התוחמן.** (ט) **והמרקך** [מנפה קמח (משאריות קליפת החיטה) בנפה].

(י) **והלש.** (יא) **והאופה.**

מלאכות שעשו במשכן בצمر

(יב) **הגוזן את הצמר.** (יג) **המלבננו** [עשה את הצמר לבן, שמכבשו בנהר]. (יד) **והמנפץו** [מסרק את הצמר בידייו, כדי שלא יהיה 'גוש אחד' ויכולו לעשותו ממנו חוטים]. (טו) **והצובען.** (טז) **והטווה** [עשה חוט מהצמר].

מלואות שעשו במשכן לצורך היריעות

(יז) **וְהַמִּיסֶּךָ** [מסדר ומעמיד חוטי 'שתי' (חוטי אורך) לצורך אריגת חוטי 'ערב' (חוטי רוחב) בתוכם].

(יח) **וְהַעֲשֵׂה שְׁתִּים בְּתִי נִירִין** - המשחיל שני חוטי 'שתי' בתוך 'בית ניר'.

כלומר: כדי שלא יצטרכו להשליל את חוט 'ה'ערב' בין כל חוט וחוט מחוטי ה'שתי' בנפרד, לוקחים 'ניר' (כעין רשת, שיש בכל פס ופס מהרשת חור באמצע). החור קרווי 'בית ניר'), וכשרוצה לארוג, משחיל כל חוט זוגי (חוט ב ד, ו, ח, ג, וכן הלאה) בחורים שבתוכם הרשת ('בבתי הניריים'), וכשרוצה לארוג, מרים את הרשת, ואזין החוטים שבתוך החורים (חוט ב, ו, ח, י) מתרומותיהם. לאחר מכן, מעביר שם חוט 'ערב' (חוט רוחב), מוריד חורה את הרשת, ונמצא החוט ארוג.

(יט) **וְהַאֲוֹרֶג שְׁנִי חֽוֹטִין** - מעביר את חוט הערב (חוט הרוחב) על חוטי השתי (חוט האורך) מצד לצד ב', פעמים, וכן נוצר שני חוטי ערב ארוגים בחוטי השתי.

(כ) **וְהַפְּזֹעַ שְׁנִי חֽוֹטִין** אם יש בחוטים יותר מודאי, מנתק מהן ומקלישן לצורך]. (כא) **וְהַקּוֹשֶׁר**. (כב) **וְהַמְתִיר**. (כג) **וְהַתְּופֵר שְׁתִּים תְּפִירוֹת** [מחבר בדים או ריעות זה לזו, בתפריה ב', פעמים (תווכח את המחת בבדג ב', פעמים)]. (כד) **הַקּוֹרֵעַ עַל מִנְתָּה לְתַפּוֹר [שְׁתִּים תְּפִירוֹת]** [פעמים שיש חור בבדג, והחור עגול ואינו יכול לתופרו יפה, אלא אם כן קורעו שיהיה חור מרובע ויוכל לתופרו כראוי].

מלואות שעשו במשכן לצורך עורות התהשימים

(כה) **הַאֲזִיבִי**. (כו) **הַשׁוֹחֵטִו**. (כז) **וְהַמִּפְשִׁיטִו** [מפשיט את העור]. (כח) **הַמּוֹלְחוֹ** [את העור, שהוא ומוועיל לעיבוד]. (כט) **וְהַמְעַבֵּד אֶת עִזּוֹרֹ** (הגמרה שואלת שאין הבדל בין 'מולחוי' ל'מעבדו'). (לו) **וְהַמְתַהְקִוּ** [mgrד את השער מהעור]. (לא) **וְהַמְתַהְקִבּוּ** [חוטך את העור לחתיכות בגודל מסוימים (כגון לר Zusot וSENDLIM)].

מלואות שעשו בקרשי המשכן

(לב) **הַכּוֹתֵב שְׁתִּים אֶתְווֹת** [שהיו רושמים אותן על הקרשים לידע איזה בן זוגו]. (לו) **וְהַמּוֹחֵק עַל מִנְתָּה לְכַתּוֹב שְׁתִּים אֶתְווֹת**. (לד) **הַבּוֹנֶה**. (לה) **וְהַסּוֹטֶר**.

עד מלואות שהיו לבניין המשכן

(לו) **הַמְבַבֵּה**. (לו) **וְהַמְבֵעֵר** [באש שתחת הדוד של סמןין] (לח) **הַמְפַכָּה בְּפִטְישָׁה** [הוא גמר כל מלאכה, שכן אומן מכח בקורנס על הסדן להחליקו בגמר מלאכה]. (לט) **הַמוֹצִיאָה** משרות לרשות.

הַרְיָ אַלְוּ אֶבֶות מְלָאכֹת אֶרְבָּעִים חֶסֶר אֶחָת. [עמוד ב]

גמר

מניןא למה לי - למה המשנה הוצרכה לומר כמה מלאכות יש, נמנה ונדע את מספר המלאכות?

אמר רבי יוחנן: **שאמ עשאן פולם בଘעלם אחד** [שם עשה את כל המלאכות בשוגג, ולא נודע לו בין מלאכה למלאכה, שuber איסור] **חייב על כל אחת ואחת** [על כל מלאכה חטא אחת, ולכן אמרה המשנה את מנין המלאכות, כדי שנדע שם נתعلמו מאדם כל הלכות שבת ממוני, כמה חטאות חייב עליון].

שנינו במסנה: **הזרע, והחרוש.**

שואל הגמרא: **מבדי מכרב קרבו ברישא** [הנה, חורשים תחילת, ורק אחר כך זורעים], וקשה: **לייתי חרוש, והדר ליתני זורע** [שהמשנה תנסה כפי סדר הדברים, קודם 'חרוש', ולאחר מכן 'זרע'].

עונה הגמרא: **תנא בארץ ישראל קאי** [התנא עומד בארץ ישראל], **זרע ברישא והדר קרבו** [חורשים פעם א', זורעים, ולאחר כך חוזרים וחורשים פעם ב'], כיוון שהאדמה בארץ ישראל קשה, ואין יכולם לבסוט את הזורעים באדמה בלבד חרישה נוספת, והמשנה באה לחיש שgam חרישה זו, היא בכלל מלאכת חורש, שיסודה טיפול באדמה לתועלת הזרעה].

פעולות שונות שהם 'מלאכת זורע'

תנא, זורע [זורעים], **והזרע** [חוותך ענפים מהעץ, כדי שהוא יגדל טוב יותר]. **וונוטע** [ענף של אילן], **וממבריך** [המכופף ענף מהעץ ומכוינו לאדמה, כדי שייצא בהמשך מהענף עז נוטף], **ומפרקיב** [לוקח ענף של אילן, ונוטע אותו במקום שיש כבר אילן, כדי להרכיבים זה בזוה], **כולן מלאכה אחת** [שכולם בכלל מלאכת זורע, זה בזורעים וזה באילנות, זה בעץ שעדרין לא נטווה וזה בעץ שכבר נטווהו שנוטע לצדעו ענף נוספת, או חוות ממוני ענפים כדי שהailן יצמח טוב יותר].

מאי קא משמע לנו שכולם מלאכה אחת?

[**הא קא משמע לנו**, **העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, איןו חייב אלא אחת**, וכל אלו הם מעין מלאכות זורע, ואם עשה אותם בהullen אחד [שלא ידע בין עשיית פعلاה אחת לפعلاה השניה שיש בה איסור] חייב חטא אחת על כולם.

[אמר נוסף על זורע ונוטע:]

אמר רבי אחא, אמר רבי חייא בר אישי, אמר רביAMI: **זומר חייב משום תולדת נוטע**, [כמובואר לעיל שהזミירה היא כדי שהעץ יצמח ברואו].

וונוטע, ומבריך, ומפרקיב, חייב משום זורע [ונמצא שמה שאמרנו שזומר חייב משום נוטע, היינו גם כן מלאכת זורע, שזורע הוא אב לזרעים, ונוטע הוא אב לאילנות].

שואלת הגمراה: וכי על מבריך ומרכיב, משום זורע, אין [כן, חייבים עליהם מצד זורע], משום נוטע לא [והרי הברכה והרכבה הם באילנות ולא בזרעים].

עונה הגمراה: **אימא אף משום זורע** [שאם עושה זאת באילנות חייב משום נוטע, אמן כיון שללאות אלו יסודם במלאת 'зорע', لكن אם נטע, הבריך והרכיב - וגם זורע, אינו חייב אלא חטא אחת].

דברים שיש בהם גם משום זורע וגם משום קוצר

[זומר וצריך לעצים]: אמר רב כהנא: זומר [חוותך ענפים מהגפן, שפועלה זו מועילה לגפן], וצריך לעצים [רוצה להשתמש בעצים להסקה] **חייב שתים, אחת משום קוצר** [שકוצר את הענפים כדי להשתמש בהם], **ואחת משום נוטע** [כאמור לעיל שהיתוך הענפים הוא גם לתועלת הגפן].

[הකוצר שחחת]: אמר רב יוסוף: **היא מאן דקTEL אספסתא** [מי שקוצר 'שחת' (ש��זרים את התבואה לפני שהיא מגיעה לשיליש גידולה כדי לאכילה בהמות), והוא חוזרת וגולדת, ושוב קוצרים אותה בתחלת גידולها. כך עושים ג' פעמים בחודש] **חייב שתים, אחת משום קוצר** [שकוצר תבואה הרואה לשימוש, למأكل בהמה], **ואחת משום נוטע** [שקצרה זו מועילה לצמיחת התבואה החדשה].

[החוותך עלים מהמחובר]: אמר אביי: **היא מאן דקניב סילקא** [החוותך (חלק) מתרד המוחובר לאדמה], **חייב שתים, אחת משום קוצר** [שהוחותך דבר מחובר הרואוי לשימוש למأكل אדם], **ואחת משום זורע** [שהיתוך זה מועיל לתרד שיגדל טוב].

פעולות שונות שהם 'מלאת חדש'

שנינו במשנה: **וְהחוֹרֵשׁ.**

תנן: **החוֹרֵשׁ, וְהחוֹפֵר, וְהחוֹרֵץ** [עושה חריצין בקרקע] **כולן מלאכה אחת הן** [איינו חייב אלא אחת שככל אלו הם מלאכת חרוש שיסודה 'רפואת' את הקרקע שלא תהיה קשה, ותהיה רואה לזרעה].

אמר רב שת: **היתה לו גבשושית** [תל קטון] **ונטלה, בביה,** **חייב משום בונה** [בביה שידך בנין שמתקוין להשות קרקעתו]. **בשדרה,** **חייב משום חוריש** [דרמיIFI ארעה].

איזה מלאכה יש בסתימת 'גומא' בחול

אמר רבא: **היתה לו גומא וטממה** [סתימה בעפר], אם עשה כן **בביה,** **חייב משום בונה.** אם עשה כן **בשדרה,** **חייב משום חוריש,** שהעפר שמיילאה בו הווי רפואי, וטוב לזרעה, והשווה לקרקע להיות נזרע עם השדה.

החוֹפֵר גוֹמָא וְאַינְצָרֵיךְ אֶת הַעֲפָר

אמר רבי אבא: **החוֹפֵר גוֹמָא בְּשִׁבְטָת,** **וְאַינְצָרֵיךְ אֶלְאָ לְעַפְרָה** [כגון לכשות עם העפר צואה], **פָטוֹר עַלְיָה** [ואין כאן משום בנין בבית, דקלוקול הו, וכן זה לא ראוי לוורעה].

ואפִילוּ לְרַבִּי יְהוּדָה דָאָמַר מֶלֶאָכָה שָׁאַנְהָ צָרִיכָה לְגֻפָה חַיָּב עַלְיָה, [כגון המוציא את המת לקברו, שכן צריך את ההוצאה לצורך החפות שמווציא, שכן עושה זאת אלא כדי לפנות את ביתו, והזאהה הצריכה לגופה היא כ שצריך את החפות במקום אחר, ולשם כך מוציא אותה]. **הַנִּי מִילִי מַתְקָן,** **הָאֵי מַקְלָקֵל הָוָא** [אלו הדברים שאמר רבי יהודה שחיברים על מלאכה כזו, היינו רק אם היא תיקון ולא קלוקול, אבל כאן כשבועשה גומה בביתו, הרי הוא מקלקל את ביתו, וגם לרבי יהודה הוא פטור על כך]. (אמנם אם איןנו חופר רק לצורך העפר, אלא שרצוcharה שהיא לה חפירה בביתו, אין זה 'קלוקול' וחיבר על כך משום בוניה]).

שנינו במשנה: **וְהַקּוֹצֵר.**

פעולות שונות שם 'מלאת קוץ'

תנא: **הַקּוֹצֵר** [תבואה], **הַבּוֹצֵר** [מלך ענבים מהעץ], **וְהַגּוֹדֵר** [מלך תמרים מהעץ], **וְהַמְסִיקֵךְ** [מלך זיתים מהעץ], **וְהַאֲוֹהֵה** [מלך תנאים מהעץ], **כוֹלֵן מֶלֶאָכָה אַחַת,** [מלאת קוץ].

הゾדק גוש אדמה על דקל והשידר תמדים

[דעה א':] אמר רב פפא: **הָאֵי מֵאַנְ דְּשָׂא פִּיסָּא לְדִיקָּלָא** [מי שזרק גוש אדמה וכדומה על דקל], **וְאַמְרֵתָמְרֵי** [והשריר תמרים מהעץ]. **חַיָּב שְׁתִים.** **אַחַת מְשׁוּם תּוֹלֵש** [תולדת של מלאכת קוץ]. **וְאַחַת מְשׁוּם מְפַרֵּק** [תולדת של מלאכת דש, שיטודה פירוק והזאת הגרעינים מהшибולים, (פורק, מלשון פורק מן החמור). וכן כאן פירק את התמרים מאשכולותיהם].
[דעה ב':] רב אשי אמר: **אַיְן דְּרַךְ תְּלִישָׁה בְּכָה,** **וְאַיְן דְּרַךְ פְּרִיקָה בְּכָה** [אין הדרך לעשות פעולות אלו על ידי זריקה, אלא או ביד או בכליה, וכיון שעשו זאת על ידי זריקה הרי זה מלאכה ב'שינוי' שאין חייבים עליה].

שנינו במשנה: **וְהַמְעַפֵּר.**

איסוף מלחה, אם יש בו מעדר

[דעה א':] אמר רב בא: **הָאֵי מֵאַנְ דְּכַנִּיף מִלְחָא מַמְלָחָתָא** [מי שאסףמלח ממשרבות מים, שהחריצים הסמכיים לים, יש מים מן הים, והחמה שורפת ומיבשת את המים, ונשאר שםמלח יבש ללא מים, והאוסףמלח מחריצים אלו], **חַיָּב מְשׁוּם מַעֲדר** [שיטודה איסוף השיבולים, וכן כאן אסיפת המלח היא מעדר].

[דעה ב':] אבוי אמר: **אַיְן עִימּוֹד אֶלְאָ בְּגִידּוֹלִי קְרָקָעַ.**

שנינו במשנה: **וְהַדְשֵׁש.**

פעולות שונות שהם 'מלאת דש'

תָּנָא, הַדָּשׁ [דורך על השיבולים כדי לפרק מתוכם את גרעיני החיטה], וְהַמִּנְפֵּץ [דוחק את גבעולי הפשthan, כדי שהפשthan יצא מתוכו], וְהַמִּנְפֵּט [מפרק את גרעיני הצמר גפן מתוכו, בדרך שהאומנים עושים]. כולם מלאכה אחת הן – מלאכת דישה.

שניינו במשמעותו: הזרחה. הבזרור. והטוחן. והמרקך. הינו בזרור, הינו מרקך. אבוי ורבא דאמרי פרווייה כל מילתא דהויא במשבן [התברר בדף הבא].

שבת דף עד

יום שלישי כה אייר תש"פ

שנינו במשנה: **זורה, בורר. והטוזן. והמרקך.**

שואלת הגמרא: **הינו זורה, הינו בורר, הינו מרקך**, והלא قولן מלאכה אחת הן, שמספריש אוכל מן הפסולת, אלא **ש'זורה** הוא הפרדת גרעיני מתוך הקש בזריתם לרוח. '**בורר**' הוא הפרדת צורות ואבניים מתוך המאכל, בידו. ומרקך הוא ניפוי קמח בನפה.

אבי ורבא דאמר תרויהו: **כל מילתא דתואי במשכן**, (דף עד) אף על גב **דאיכא דרמא לאה** כל דבר שהיה במשכן, אף על גב שיש בהם מלאכות הדומות זו לזו] **חייב לה** [מנוגנים ומחיצבים אותם בכלל האבות מלאכות].

מודע לא מונם כותש בכלל המלאכות

שואלת הגמרא: **וליחש נמי כותש** [מודע התנה לא מונה בכלל המלאכות גם 'כותש' חתין במכחתה להסיר קליפתן (קליפה על הגערין שאינה יורדת בדישה, שהדישה רק מפרקת את הגערין מהшибולת, ולא מסירה את קליפת גרעין החיטה)], שהרי במשכן ודאי עשו פעולה זו להסיר את קליפות סמןני הצבע. ולדבריך שהתנה מחשב גם דברים דומים זה זהה, מודיע אין מחשבים את כותש למלאכה, ואף שהוא ממש כען מלאכת דש.

[ביואר א':] **אמיר אבוי:** אף שכתישה היא אכן מלאכה, הרי היא בכלל מלאכת דש, ואנינה מנניה כמלאכה בפני עצמה, מפני שכותש אינה בכלל 'סדר הפת', **שכן עני אויל פטו בלא כתישה**, שرك עשירים כותשים את החיטים כדי שייה להם סולת נקייה. ו滿אכות שענינים שווה, לא נמננו במשנה '滿אכות חלוקות' אלא אם כן בסדר הכתנת הפת הם פעולות חלוקות בגון זורה בורר ומרקך, שאזוי יש לכל פעולה חשיבות בפני עצמה. (mutem זה התנה מונה רק אופה ולא מבשל, שהתנה לא מנה אלא חילוק מלאכות שישנם בסדר הכתנת הפת).

[ביואר ב':] **רבא אמר:** **הא מנ רבי היא, דאמר:** **אבות מלאכות ארבעים חסר אחת** (ולומד זאת מפסקים מבואר להלן). **ואיז חייב כותש, הויא ליה ארבעים.**

[דוחית הביאור:] שואלת הגמara: **וליפיק חדא מהן** [ושוויצו אחד מג' המלאכות המנויות לעיל בענין ברירה (זורה, בורר, מרקך) **וליעיל** [ויכניסו וימנו את מלאכתן] כותש, שכך יותר מסתבר, שימנו ב' מלאכות שענינים ברירה, ושתי מלאכות שענינים פירוק אוכל מפסולת (כותש ודש), ולא ג' מלאכות שענינים ברירה, ורק אחד שענינו דש.

אלא מהוורתא בראבי.

♦ ♦ ♦

קנו רבנן, הי לפניו מני אוכלין, בורר ואוכל, בורר ומנית. ולא יברור, ואם בירר, חייב חטא.

مبرרת הגמara: **מאי קא אמר** [שהרי בתחילתה אומר: 'borer', ולאחר כך אומר: 'לא יברור']?

ביאוד א': מותר לברוד לבו ביום ולא למחرات

אמר עולא: **הכי קא אמר, בורר, ואוכל לבו ביום.** ובורר, ומנית, **לבו ביום** [אין הבדל אם בורר

ואוכל מיד לאחר הברירה, או בורר ומ.nih כדי לאוכלו אחר כך, כל שהברירה היא לצורך יום השבת, הרי זה מותר. **ולקחו לא יברור** [אבל אם בורר לצורך אחר, אסור, ואם בירר, חייב חטא].

דוחית הכיאור

מתיקף לה רב חסידא: וכי מותר לאפות לבו ביום? וכי מותר לבשל לבו ביום? [והרי במלאות אחרות לא מצאנו היתר לעשותם לאותו יום, ומדוע בבורר יותר הדבר].

ביאור ב': מותר לבורר פחות מכשיעור

אלא אמר רב חסידא: בורר ואוכל פחות מכשיעור. בורר ומ.nih פחות מכשיעור [אין הבדל אם בורר ואוכל מיד או מ.nih כדי לאוכלו אחר כך, כל שהברירה היא פחות משיעור גרוגרת שהוא 'שיעור' מלאכת בורר), הרי זה מותר]. **וכשיעור, לא יברור, ואם בירר, חייב חטא.**

דוחית הכיאור

מתיקף לה רב יוסף: וכי מותר לאפות פחות מכשיעור, [והרי במלאות אחרות לא מצאנו היתר לעשותם 'פחות מכשיעור', שחייב שיעור אסור מן התורה, ומדוע בבורר יותר הדבר].

ביאור ג': מותר לבורר ביד

אלא אמר רב יוסף: בורר ואוכל, ביד. בורר ומ.nih, ביד, [אין הבדל אם בורר ואוכל מיד, או מ.nih כדי שיأكلו אחר כך, כל שהברירה היא ביד, ולא בכללי, הרי זה מותר, (ואף מדרבנן לא אסרו, שאין דומה כלל 'לבורר').]

אבל **בקנון** (כלי בעין צינור רחוב הצד אחד וצר הצד שני, שימושו לשימירת מטבחות), ואפשר לבורר בו קטניות, שנונותים קטנית במקום הרחוב, ומונענים את הכללי, והקטניות מפני שהיא סגולה - מתגלגת ויורדת דרך פיו הקצוץ, והפסולת נשארת בכללי, **ותמחוי, לא יברור. ואם בירר, פטור אבל אסור, שהוא 'בורר' בשינויו, שעיקר ברירה בנפה וככברה, ומה תורה לא נאסר אלא ברירה בנפה ובככברה, ורבנן אסרו גם בקנון ותמחוי מפני שהוא דומה לבורר.**

ובנפה ובככברה, לא יברור. ואם בירר, חייב חטא.

דוחית הכיאור

מתיקף לה רב המנוגא: מיידי קנון ותמחוי קתני [וכי הברייתא אמרה שהאיסור דרבנן הוא בקנון ותמחוי (וכן הברייתא לא אמרה, שהאיסור דאוריתא הוא בנפה ובככברה), וכייז אפשר לבאר כך בברייתא כשלא הזכר בה כל זה].

ביאור ד': מותר לבורר ואוכל מפסולת

אלא אמר רב המנוגא: בורר ואוכל אוכל מטופת הפסולת, בורר ומ.nih אוכל מטופת הפסולת, [אין הבדל אם בורר ואוכל מיד, או מ.nih כדי שיأكلו אחר כך, כל שהברירה היא אוכל מטופת הפסולת, מותר, שאין הדרך לבורר כך (שבדרך כלל מוציאים את הפסולת מהאוכל)].

אבל: פסולת מטופת אוכל, לא יברור. ואם בירר חייב חטא.

דוחית ה毅וד

מתיקף לה אבוי: מידי אוכל מתחזק פסולת קתני [וכי הבריותא אמרה שההיתר הוא בברית אוכל מהפסולת, וכיitz אפשר לבאר כך בבריותא, כשלא הזכר בה עניין זה].

ביורו ח' מותר לברור לצורך אכילה מיד

אלא אמר אבוי: בורר ואוכל לאלטיר, ובורר ומגינה לאלטיר, [אין הבדל אם בורר ואוכל מיד או מניח כדי שיأكلו אחר כך, כל שהוא לצורך אכילה ' ממש בסמור', הרי זה מותר, (ואף מדרבנן לא אסורו)].

ולבו ביום לא יברור, ואם בירור נעשה בכורר לאוצר [למחтан, להצניעו בשביל אחר כך], **וחייב חטא.**

אמורה רבנן קמיה דרבא, אמר להו רבא: שפיר אמר נחמני [טוב אמר אבוי, שהיה נקרא 'נחמני'].

שאלת מברייתא הנ"ל על מאמר האמוראים בדין ברירות שני מיני אוכלים

קיו לפניו שני מיני אוכלים, ובירור ואכל, ובירור והנית,

רב אשיש מותני, פטור.

רבי ירמיה מדיבתי מותני, חייב.

והנה אם נבהיר שהאמוראים מדברים על ברירה לצורך אכילהلالטר, קשה, שהרי שניינו לעיל שמותר לבורר לצורך אכילהلالטר, ואם נאמר שמדובר על ברירה לצורך אכילהلالטר, קשה כיצד **רב אשיש מותני פטור, והוא עני חיב** [זהרי שניינו לעיל שהBORR לבו ביום חיב חטא].

עונה הגمراה: **לא קשיא, הא** - מה שאמר רב אשיש שהBORR פטור, מדובר שBORR בקנון **ותמחי**, שהוא איסור דרבנן ולא איסור תורה כיון שאינו דרך ברירה.

הא - מה שענו בברייתא הנ"ל שחייב חטא, מדובר שBORR **בנפה וככלה**, שהוא איסור תורה, שכך היא דרך ברירה, וחיב על ברירה כזו חטא.

[לפי ביאור זה שהבריתא הנ"ל מדברת על נפה וככלה, נמצא שם ביאור זה 'הולך' בשיטת אבוי (ביאור ה) שמה שהבריתא הנ"ל התירה לבורר, הינו כBORR לצורך אכילה מיד, נמצא שמותר לבורר לצורך אכילה מיד אפילו בנפה וככלה].

ספק בדעתו של רב ביבי אם אסר ברירה אוכל מתחזק פסולת

כי אתה רב דימי אמר: שבתא דרב ביבי הואי [הגיא יומו להיות עומד ומשמש על התלמידים], **וأكلלוו** [ונקלעו שם] רבבי אמר ורבבי אש, **שרא קמיהו כלכללה דפירי** [הנich רב ביבי לפניהם סלולה של פירות, ולא רצה לבורר הפירות מתחזק העלים ולתת פירות 'ברורים' לפני כל אחד ואחד, אלא שטח לפניהם את הפירות עם העלים, ובכך הפירות עמדו בפני עצם

והעלים בפני עצםם (ובאופן זה אין הפירות והעלים בגדר 'תערובת', ולא שייך זהה 'בורר'), והם נטלו את הפירות ואכלו).

ואמר רב דימי: **וְלֹא יָדַעֲנَا אֵי מִשׁוּם דַּסְכָּר** [ואיני יודע, אם נהג כן משום שסביר] **אָוכֶל** **מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת אָסּוֹר.** **אֵי מִשׁוּם עַזְן יְפֵה הַזָּא דַּמְבֵינָן** [או משום שהוא עין יפה ונתינה בנדיבות השושותך כך את כל הפירות לפניהם].

◆ ◆ ◆

ברירה בתורמים

חזקיה אמר : **הַבּוֹרֶר תּוֹרְמוֹסִים** [לאחר שבירלים פעמי אחד או שניים] **מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת שְׁלָהָן** [מתוך קטניות ממינים אחרים המעורבים בהם], **חִיבָּב.**

مبرרת הגمراה: **לִימָא קָسְכָּר חִזְקִיה אָוכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת אָסּוֹר?**

מבארת הגمراה: **שֶׁאָנִי תּוֹרְמוֹסָא** [נעוז ב'] **דְּשָׁלְקִי לִיה שְׁבָעָא זִימָנִי** [התורמוס שונה, SMB שלים אותו שבע פעמים, למתקו מרירותו], **וְאֵי לֹא שְׁקָלִי לִיה מִסְרָחָה** [רש"י גורס: 'ואי לא שלקי' ליה מסרה"], וכיוון שם לא ישליך אותו שבע פעמים הוא 'מסריה' והוא ראי למכילה, **וְכְפֹסֶלֶת מִתּוֹךְ אָוכֶל דָּמִי,** נמצא שלאחר בישול מספר פעמים, התורמים עדין נקרים פסולת. וכשהוא נוטל את התורמים מתוך שאור מיני קטניות המעורבים בהן, כפסולת מתוך אוכל דמי, ששאר מיני הקטניות אינם מסריכים, שנגמר בישולם בפעם ראשונה ושניה.

◆ ◆ ◆

שנינו במשנה: **וְהַטּוֹהָן.**

החותך סלק לחתיכות קטנות

אמר רב פפא : **הָאֵי מִאן דְּפִים סִילְקָא** [החותך סלק לחתיכות דקות], **חִיבָּב מִשׁוּם טוֹחָן.**

החותך עצים לחתיכות קטנות

אמר רב מנשה : **הָאֵי מִאן דְּסָלִית סִילְמָי** [החותך עצים דקים להבעיר אש] **חִיבָּב מִשׁוּם טוֹחָן.**

אמר רב אשיה : **אֵי קָפֵיד אַמְשַׁתָּא** [אם מקפיד לחותכן בגודל מסוים] **חִיבָּב מִשׁוּם מִתְּחָקָה** [שהוא מלאכת חיתוך העור לפי מידת].

◆ ◆ ◆

שנינו במשנה: **וְהַלְשָׁן, וְהַאֲפָה.**

אמר רב פפא : **שְׁבָק תְּגָא דִין בִּישׁוֹל סִמְמָנִין דְהֹו בְּמִשְׁכָּן וְנִקְט אֲוֹפָה** [עזוב התנא שלנו בישול סממנים שהיה במשכן, שלא הזכיר במשנה 'בישול' אלא 'אופה', אף שאופה בפתח הוא כמו בישול בתבשילים, צריך טעם למה התנא הזכיר אפיה שלא הייתה כלל במלאכת בניין המשכן].

מבארת הגמרא: **פָנָא דִין סִידּוֹרָא דְפַת נֶקֶט** [התנה שלנו מבאר במשנה את המלאכות לפיה סדר המלאכות שיש בהכנות פת, ולכן נקט אופה].

המשליך ברזל לח לאש כדי להקשתו

אמר רב אחא בר רב עזירא: **הָא מִן דְשֵׂדָא סִיפְתָא לְאַתָּנוֹן** [מי שהשליך יתד (מסמר ברזל, מוט דק מרוזל) לח לתנור, כדי ליבשו בחום האש, כדי שהיתד יתקשה], **חִיב מִשּׁוּם מַבְשָׁל**. מבררת הגמרא: **פְשִׁיטָא**.

עונה הגמרא: **מַהוּ דְתִימָא** [היהתי אומר] **לְשָׁרוּרִי מִנָּא קָא מִיפְיוֹן** [לחזק את הכליל הוא מתכוון, ואין כאן בישול],

קָא מִשְׁמָעַ לָן [לכן הוצרך רב אחא להשמיינו], **דְמִירְפָּא רַפִּי**, **וְהַדָּר קָמִיט** [שהברזל תחילתו מתרחק על ידי חום האש, ולאחר מכן חום האש 'הלחות' שבברזל מתuibשת, וכך הוא מתקשה], ועל הריכוך שנעשה בתחילתו, עובר על מלאכת בישול, שכן היא מלאכת 'מבשל': ריכוך (מאכל או דבר אחר קשה) באש.

המトイיך זפת

אמר רבבה בר רב הונא: **הָא מִן דְאַרְפָּה כּוֹפָרָא** [מי שרתיה זפת, שמחמו באש וממייסו], **חִיב מִשּׁוּם מַבְשָׁל**.

מבררת הגמרא: **פְשִׁיטָא**.

מבארת הגמרא: **מַהוּ דְתִימָא בִּין דְהַדָּר וְאִיקִישׁ** [היהתי אומר, כיון שהזופת לאחר ריכוכו חוזר ומתקשה], **אִימָא לֹא** [היהתי אומר שאין זה בכלל בישול], **קָא מִשְׁמָעַ לָן** [לכן הוצרך רב אחא להשמיינו, גם אופן זה הוא בכלל מלאכת מבשל].

העשה חבית של חרס חיב שבע חטאות

אמר רבא: **הָא מִן דְעַבְדָּר חֲבִיתָא** [מי שעושה חבית של חרס], **חִיב מִשּׁוּם שְׁבֻעָ חֲטָאוֹת**:

א) טוחן. בטהינת גושי האדמה, ושחיקתם לעפר דק.

ב) בורר. על בירית האבנים והצרורות מתוך האדמה.

ג) מרקך. על ניפוי האדמה בנפה.

ד) לש. על עירוב החול עם מים, כדי לעשות טיט.

ה) ממתק. לאחר 'עשה' את החבית, ממרח את הטיט כדי שהחנית תהיה חלקה.

ו) מבעיר. על הסקת הכבשן באש.

ז) מבשל. כשנותן את החנית בכבשן כדי לצרפה (לייבשה ולהזקה).

העשה תנור של חרס חיב שמונה חטאות

העשה **תְּנוּרָא** [תנור של חרס] **חִיב מִשּׁוּם שְׁמֹונָה חֲטָאוֹת** [שלآخر שצרכו בכבשן, והוא מורה עליו טיט, כדי להוסיף עובי לתנור, כדי שהחומר יתקיים, והוא גמר מלאכתו, וחיב

על כך משום מכח בפטיש. (אבל בעשיית החביה איננו חייב משום מכח בפטיש, שמלאيتها נגמרת מלאה בתנורו).]

העשה סלולה של קנים

אמר אבי: **האי מאן דעבד חלטה** [מי שעשו כוורת (סלולה) של קנים] **חייב אחת עשרה חטאות.**

א-ב) קצר ונוטע. זמירת (חיתוך) הקנים, יש בה משום 'נוטע' (שהחיתוך הקנים מועיל לצמיחת האילן והזרעים), ויש בה משום 'קוצר', שהזומר קנים כדי להשתמש בהם חייב גם משום קוצר.

ג) מעמר. על איטוף הקנים יחד.
ד) בורר. על ברירת הקנים היפים.
ה) ממחק. כשמחליק ומשייף הקנים.
ו) טוחן. כשהותך את הקנים לחתיכות דקotas, שעשו מקנה אחד - שתים או שלוש חתיכות.
ז) מהתק. על שחותתכם במידה.

ח) מיסך. כשמסדר קנים לאורך (שתי), כדי לאrog בהם חוטי רוחב (ערב).
ט) עושא שתי בתי נירין. בדרך כלל מלאכה זו היא העמדת חוטי ה'שתי', שימושיהם בתחום הבתי נירים, כדי שיוכלו להשחיל את חוט ה'ערב' בклות.

באorigת סלולה אין משחילים את חוטי השתי בבית ניר, אלא אורגים קנה ערב מסביב לקצה התחthon של חוטי השתי, ונמצא שמסביב לכל ב' חוטי ה'שתי' ארוג חוט 'ערב' לצורך 8, הרוי עשה בית ניר מסביב לקני ה'שתי', ו עבר על מלאכת עושא שתי בתי נירין.
[עשויים זאת כך: מקיים את קצה קנה ה'שתי' (הראשון), בקנה ערב, מעל הקנה ומתחת הקנה, כך נוצרת לולאה מסביב לקנה ה'שתי', לאחר מכן ממשיכים ואורגים את קנה הערב מתחת הקנה ומעל הקנה (השני), כך נוצרת לולאה נוספת, לקנה ה'שתי' הבא)].

י) אורג. על אorigת קני ה'ערב' בקני ה'שתי' לעשות מהם סלולה.
יא) מכח בפטיש. על חיתוך הקנים הבולטים מהסלול לאחר אorigתו, (עשויים זאת כדי שהסלולה תהיה ישרה ונאה).

המוסיף 'שפה' לסלולה

ואי חייטיה לפומיה [ואם הוסיף לסלולה 'שפה', שתופר על שפת הכליל, אorigה נוספת של קנים, (עשויים זאת ליפוי הסלולה שראשה יהיה מעוגל ונאה, ולא ייראו קצוזת קנים בראש הסלולה) חייב על תופר. וכן חייב על קשור, שלאחר התפירה קשורים את החוטים], **חייב שלוש עשרה חטאות.**

שנינו במשנה: **הגוזן את הצמר, והמלבן.**

תוויות חוטים מצמד בעודו מחובר על הבהמה

[דעה א':] אמר רבה בר חנה אמר רבי יוחנן: הטויה אמר שעיל גבי בהמה בשבת, חייב שלש חטאות: אחת ממשום גזוז [על שגוז את הצמר לאחר טויותו]. ואחת ממשום מנפץ [על שטורק את הצמר (בעודו מחובר לבהמה)]. ואחת ממשום טויה [שעושה מהצמר חוטים (בעוד הצמר מחובר לבהמה)].

[דעה ב':] רב כהנא אמר: אין דרך גזואה בכך [לגוזן צמר לאחר טויתו], ואין דרך מנפץ בכך [לטרוק את הצמר בעודו מחובר לבהמה]. ואין דרך טויה בכך [לטוות חוטים בעוד הצמר מחובר לבהמה].

שואלת הגمراה: ולא [וכי אין הדבר לעשות כך]? והתניא משמיה רבי נחמי: שטוף בעזים [הנשים שהיו טוות חוטים מצמר עיזים לצורך המשכן, היו שוטפות ומידיחות את הצמר כאשר הוא היה מחובר לעיזים]. וטוי בעזים [וכן היו טוות חוטים מהצמר, בעודו מחובר לעיזים]. (ולומדים זאת ממה שנאמר בפסוק 'טוו את העזים', בגוףן של עזים ממשע).

אלמא טויה על גבי בהמה טויה, שהרי הפסוק קורא לטויה כזו 'טווי'?

עונה הגمراה: חכמה יתירה שאני [ועל נשים אלו כתוב 'וכל אשה חכמה לב', אבל הדיוות אין דרכו בכך, והרי זה 'טויה' שלא כדרכה, ואין חייבם על כך].

התולש את הכנף, הקוטמו, והמודטו

תנו רבנן, התולש את הכנף [נווצה של עוף]. ותקוטמו [לאחר תליית הנוצה מהעוף, חותכים את ראש הנוצה, שהוא דק וראוי להניחו בתוך קר וכסת], והמורטו [המורט את השער שעל הנוצה (שהחלק הסמוך למקום חיבור הנוצה לגוף הוא קשה ולא ראוי לשימוש לכנית) ליתנו בתוך קר וכסת] חייב שלש חטאות, כדלהלן:

(א) אמר רבי שמעון בן לקיש לברא, מה הם השלש חטאות:

א) תולש [את הנוצה] חייב ממשום גזוז.

ב) קוטם [החותך את הנוצה] חייב ממשום מתחך, [شمকפיד לחותך עד מקום שהוא ראוי לשימוש לכר וכסת, וגם מה חלק השני של הקנה שלא ראוי לשימוש לכר וכסת אורג כובעים].

ג) ממרט [המוריד את השיער מהנוצה], חייב ממשום ממתק [כמורת שער מעור, שהוא מלאת ממתק].

שנינו במשנה: הקושר והמתיר.

היכן היה קשור במשכן

مبرרתת הגمراה: קשירה במשכן היכא הוואי [היכן הייתה?]

ביור א', קשירת האוהל ליתדות

אמר ר' בא : שֶׁכֵן קُוֹשְׁרִין בִּיתָדָות אֲחַלִים [נוועצים מוטות נוחות באדמה, וקושרים עליהם את ה'חללים' שהיו מחוברים ליריעות המשכן [ובבשון הפסוק: 'יתדות המשכן' ו'מיתריהם'] כדי שהאוהל לא ינוע ברוח.]

שאל אביי: קושרים, וכי קשירה זו היא מלאכת קשור, והרי **ההוא** [קשירה זו שהיתה במשכן] קושר על מנת להתייר הויא, וכל קשר שאינו של קיימה. אין חיבורין עליון].

ביור ב', קשירת חוט שנקרע

אלא אמר אביי : שֶׁכֵן אָגָרִי בִּירֻעָות המשכן, שֶׁנְפָסָקָה לְהֵן נִקְמָא [שנקרע להם חוט] קושרים אותה.

אמר ליה ר' בא : פְּנַצְתָּ קֹשֶׁר, מִתִּיר מָאִיףָא לְמִימָר?

[הצעת ביורו]: **וכי תִּמְאָ דָאִ מִתְּרָמֵי לַיה תָּרִי (חוּטִי) קִיטָּרִי בְּהָדִי הָדִי** [ואם תאמיר שאם הזדמן להם באריג שני חוטים קשורים סמוכים זה לזה (שנקרע חוט אחד לשניים וקשרו את שתי קצוותיו זו לזו)], והיות ושתי קשרים סמוכים באריג בולטים ונראים, ואין זה נאה, **שְׂרֵי חד** [היו מתייריים את הקשר באחד החוטים], **וּקְטָר חד** [והיו משאירים את החוט השני כמו שהוא].

[הגמא דוחה את הביאור]: **הַשְּׁתָּא** [כעת נתבונן בדבר] ולא **לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּשָׂר וְדָם אֵין עָוֹשֵׁין** [מן לפני שכאשר מתייר את הקשר, נמצא שחלקי החוט אינם מחוברים זה לזה, ויש חור באrieg, והיות וחוטי היריעות היו עבים (שכל חוט היה עשוי מששה חוטים), נוצר חור גדול], וכי **לִפְנֵי מֶלֶךְ מְלָכִים הַקְדוֹשָׁ בָּרוּךְ הוּא עָוֹשֵׁין** כן.

ולכן במקורה כזה, כדי שהקשרים שבשני החוטים לא יהיו סמוכים זה לזה, חוט א' היו משאירים כמו שהוא עם הקשר שבו [לשם דוגמא: קשר זה הוא באמצעות האrieg]. ואת הקשר שבחוט ב' לא היו מתייריים, אלא היו חוטים את החוט מעל מקום הקשר, ומתחת מקום הקשר, ומוצאים חלק חוט זה, ומוחברים שם חוט חדש [לשם דוגמא: כעת יש בחוט ב' שתי קשיים: אחד לצד תחילת האrieg, ואחד לצד סוף האrieg].

ביור ג', קשור ומתייר לצורך הרשותות לצד חלונות

אלא אמר ר' בא, ר' יתימא ר' עילאי : שֶׁכֵן צָרֵי חַלוֹזָן [שהיו צדים חלונות לצבע התכלת בدمו, והוא כמין דג קטן, העולה אחת לשבעים שנה] קוֹשְׁרִין, וּמְתִירִין [שכל הרשותות היועשויות קשרים קשרים, קשרי של קיימה, ופעמים שצריך ליטול חוטין מרשת זו, ולהוסיף על זו, ומתייר מכאן, וקשור מכאן].

שנינו במשנה: **וְהַתּוֹפֵר שְׂתֵי תְּפִירּוֹת.**

שואלת הגמא: **וְהִיא לֹא קִיְמָא** [והרי תפירה כזו לא מתקינה, וממילא אין זה מלאכה]. **אמר ר' בר בר חננה אמר ר' עילאי :** **וְהִיא שְׁקָשָׁרִין** [קשרר את שני ראשי החוט, ועל ידי זה התפירה מתקינה].

הקורע על מנת לתקפור. קריעה במשכן מי תהוה ? הרבה ורבי זירא דאמרי פירושיו [התבאר בדף הבא].

שבת דף עה

יום רביעי כו איר תשע"פ

שנינו במשנה: הקורע על מנין לתרופר.

שואלת הגמרא: קריעה במשכן מי הינה?

עונה הגמara: רכה ורבבי זירא דאמר תרנויהו: **שֶׁבּוֹן יְרִיעָה שָׁנְפֵל בָּהּ דָרְנָא** [תולעת, המנקבת את ירידות המשכן, בנקב קטן ועגול], **קוּרַעַנְןָ בָּהּ וְתוֹפְרַנְןָ אֲוֹתָהּ** [קורעים מסביב לנקב, שהיא והנקב עגול אי אפשר לתופרו באופן נאה, אלא אם כן קורעו, ועושה את הנקב מרובע].

◆◆◆

ג' מאדרים מרב זוטרא בר טוביה בשם רב

[הモתח חוט של תפירה]: אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: **המוֹתָח חוֹט שֶׁל הַפִּירָה בְּשְׁבָת** [בגד תפור משתי חתיכות, ונפרדו במקצת שתי החתיכות זו זו, שחותט התפירה המחבר ביניהם התרופף, המותח את ראשיו החוט כדי להדק ולחבר את שתי חלקי הבגד], **חייב** **חטא**, שזו היא תפירת הבגד.

[הלוֹמֵד דבר אחד מן המגושש] ועוד אמר: **וְהַלּוֹמֵד דָּבָר אֶחָד מִן הַמָּגוֹשׁ** [מין המשיכו לעובדה זורה], **חייב מיתה**, ואפילו דבר תורה אסור ללימוד מעונו. **הידוע לחשב תקופות ומזלות**, **ואינו מחשב**, אסור **לספר הימנו** [אסור לספר בשבחו].

◆◆◆

מהו אמונישתא

מהו **אמונישתא**, שנינו לעיל שאסור ללימוד מעונו, נחלקו בזה **רב ושמואל**,

חד אמר: חרשי [מכ舍ף].

וחדר אמר גודפי [מין האדוק בעובדה זורה, ומגדף תמיד את השם, ומסית אנשים לעובדה זורה] **ההוכחה** שרב סובר 'годפי': **תסתיים** [אין להסתפק בדבר, אלא ברור] **דרב דאמר גודפי** **שרב** הוא הסובר שאמונישתא הוא מגדף], **דאמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: הלוֹמֵד דבר אחד מון המגושש חייב מיתה**,

דאיסלקא דעטף חרשי [אם אמר שלרב היינו 'מכ舍ף'], **הכתיב** [הרי כתוב בפסוק שם שמボואר בו אישור כיישוף] **ילא תלמד לעשות** [וממשמעותה שאישור הוא אם לומד את הכישוף כדי לעשותו]. **אבל אתה למד להבין ולהזרות** [שਮותר ללמידה ענייני כיישוף כדי שamsה נביא שקר יעשה דברים אלו תבין שהוא מכ舍ף], ואם כך מדובר אומר רב שאסור ללמידה שום דבר McMoshf, הרי מותר ללמידה שום דבר לצורך 'להבין ולהזרות', אלא ודאי שלדעת רב 'אמונישתא' הוא מגדף, וממנו אין אין ללמידה שום דבר, שככל דבריו עובדה זורה, וצריך להסתלק ממנו, שלא יסית לעובדה זורה.

מסיימת הגمراה: **פסתיים** [אכן זו ראייה ברורה שדעת רב שאמגושי הינו מגדף].

חישוב תקופות ומולות

[מאמר א'] אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי ממשום בר קפרא: כל היודע לחשב בתקופות ומולות, ואינו מחשב, עליו הכתוב אומר יאת פעיל ה' לא יביטו, ומעשהיה ירו לא ראו'.
[מאמר ב'] אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: מפני שמצוות על האדרם לחשב תקופות ומולות, שנאמר יושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים,

איזה חכמה ובינה שהיה לעיני העמים?

הו אומר, זה חישוב תקופות ומולות, [שהכמה הניכרת היא, שמרת להם סימן לדבריו בהילוך החמה והמולות שמעידין לדבריו, שאומר שנה זו גשומה או לא, ואכן נעשה בדבריו, שככל שינוי העיתים לפי מהלך החמה במולותיה ומולותה].

שניינו במשנה: **הצד אביו וכורו**.

אם יש מלאכה בהוצאה דם' מהחולון

[דעה א'] הוצאה דם אינה מלאכה: **תנו רבנן**, הצד חולzon, והפוצעו [דוחקו בידיו שייצא דמו], אין חיב אלא אחת [משום צידה, אבל על הפצעה אינו חיב, שהוצאה הדם אינה מלאכה].
[דעה ב'] הוצאה דם היא מלאכה: **רבי יהוקה אומר**: **חיב שתיים**, **שהיה רבי יהוקה אומר**: **פציעה בכלל דישה** [הוצאה הדם, היא בכלל מלאכת דין (פירוק הדם מהחולzon, כפирוק גרעיני החיטה מהшибולים)].

אמרו לו: אין **פציעה בכלל דישה**.

[טעם דעה א'] אמר רבא, מי טעם דרבנן? **קסברי**, אין דישה אלא לגודלי קרקע, והחולzon אינו גודלי קרקע.

[מדוע אין בהוצאה הדם 'מלאכה' ממשום נטילת נשמה]

שואלת הגمراה: **וליתיב נמי ממשום נטילת נשמה**, שהרי כshedochko ומוציא את דמו, הורג את החלזון?

[ביורו א'] אמר רבי יוחנן: **שפטצעו מת**, שהוצאה את הדם מהחולzon לאחר מות החלזון.

[ביורו ב'] **רבא אמר**: **אפיקלו תימא שפטצעו חי**, אף על פי כן, אינו חיב על כך, שהרי מתחפע הוא אצל [לגביו] **נטילת נשמה**, שאנו מתכוון שהחולzon ימות, אלא הוא עסוק במלאכה אחרת להוציא את הדם מהחולzon, ובמלאכת שבת אין חיבים אלא כשעשה 'מלאכת מחשבת', שחשב והתכוון לבצע את פעולות המלאכה, ולא כשהحساب לעשות פעולה אחרת.

שואלת הגمراה: **זהה אבוי ורבא דאמר תרוויהו**: מורה רבי שמעון בפסק רישיה ולא ימות אף רבי שמעון שאומר שדבר שאין מתכוין מותר, מכל מקום אם הוא חותך את ראש

ה'בבמה' ואומר: איני מתכוין שהבבמה תמות, גם רב שמעון מודה, שהוא חייב. שהרי זאת הפעולה שהוא עושה, ותוצאתה (היריגת הבבמה) בודאי תיקרה, ולא שייך להגדיר דבר כזה 'דבר שאינו מתכוין'. וגם כאן כמשמעותו של החゾון הוא בודאי ימות. עוננה הגمراה: **שאנו הכא** [כאן הדבר שונה, שאף שהוא פסיק רישיה, רב שמעון מתיר זאת, כיון שרבי שמעון לא אסר פסיק רישיה אלא במקום שלא אייכפת לו אם הדבר יקרה]. אבל כאן יותר נכון לו שהחילזון לא ימות] **דכמוה דעתה ביה נשמה**, **טפי ניחאה ליה** [שכל שיש לחילזון חיים, יותר נכון לו] **כי היכי דלטיל ציבעית** [כדי שהיא צבע דמו צלול], וכיון שמתכוין וטורח לשומרו שלא ימות בידו, אפילו אם החילזון מת, אין זה אלא מתעסק [ואפשר להגדיר זאת 'דבר שאינו מתכוין'].

♦ ♦ ♦

שניינו במשנה: **וְהַשׁוֹחֵטוּ**.

איוז מלאה יש ב'שוחט'

مبرרת הגمراה: **שׁוֹחֵט מִשּׁוּם מַאי חִיב ?** [שהחיטה במלاكت המשכן הינה הייתה, ולצורך מה, אף שהיה בבניין מלاكت המשכן עורות אילים, לא היו צריכים לשחוט את האילים לשם כך, אלא היו יכולים גם לחונקם, ובמשנה שהמלاكت היא דוקא בשחיטה (ולא בחניקה)].

[דעה א']: **רב אמר**: שוחט חייב **משום צובע** [שצובע את הבשר של בית השחיטה].

[דעה ב']: **וּשְׁמַוְיאָל אמר**: שוחט חייב **משום נטילת נשמה** [ונטילת נשמה הייתה במשכן בעבלי חיים שהוצרכו למלاكت (עורות אילים, עורות תהומות, חילזון לצבע התכלת), ומה שאמרה המשנה 'שוחט' הוא לאו דוקא, אלא כך הוא הדין גם בחניקה ובכל אופן של נטילת נשמה]. [עמדו ב]

مبرרת הגمراה בדעת רב: וכי שוחט **משום צובע**, אין [כן, הוא חייב]. **משום נטילת נשמה**, לא?

مبرרת הגمراה: **אימא, אף משום צובע** [ונמצא שלדעת רב השוחט חייב גם משום צובע וגם משום נטילת נשמה].

[באיור דעה א']: **אמר רב: מילתא דאמריו** [דבר שאמרתי להזכיר צביעה בשחיטה], **אימא** **בה מילתא** [אומר בה דבר טעם] **ךְלֹא לִיתְוּ דָרִי בְּתָרָא וְלִיהְכּוּ עַלִי** [כדי שלא יבואו דורות הבאים ויצחקו עלי], שהרי יכולים לצחוק ולומר: **צובע במאני ניחאה ליה** [מדוע השוחט חייב משום צובע, במה נוח לו לשוחט בצביעת הבשר].

ולכן אבאר את טעם העניין, שחיבר משום צובע, שהרי: **ניחאה דליתוں בית השחיטה דמא** [נוח לשוחט שהיא צבוע בית השחיטה בדם], **כי היכי דלהזווה אינשי** [כדי שאנשים יראו שהבבמה נשחתה היום], **וְלִיתְוּ לִיזְבָּנו מִגְיָה** [ויבאו ויקנו ממנה].

♦ ♦ ♦

שניינו במשנה: **וְהַמּוֹלְחוּ וְהַמּעֲבֹדוּ**.

שואלת הגمراה: **הִינְנוּ מֻולָּחָן, וְהִינְנוּ מַעֲבָדָן** [שהרי גם מליחת העור היא לצורך עיבודו, ומדוע הם נחשבים לשתי מלאכות שונות].

מלאת מישרטט

מבארת הגדירה: **רבי יוחנן ורישי לקיש דאמרי פרוייהו: אפיק חד מיניהו** [תווצה אחד מהם, ממולח ומעבד, ממנין המלאכות, שאכן הם מלאכה אחת]. **ויעיל** [ותכנית] **שירוטות** [לפי שהדרך היא שלפני חיתוך העור, משוטטים תחילת במקום שרוצים לחיתוך, ואחר כך חותך במקום השירוט, וכך עשו בעורות המשקן כשחתוכם].

אם מליחתבשר היה בכלל 'מעבד'

[דעה א'] אמר רבה בר הונא: **האי מאן דמלח בישרא** [מי שמולחبشر], **חייב משום מעבד**.
[דעה ב'] רבא אמר: **אין עיבוד באוכלין**.

אמר רבashi: **וְאַפִּילוּ רָבָה בֶּרֶת הָנוֹא לֹא אָמֵר** [שמליחתבשר היה בכלל מעבד], אלא דקא **בְּעֵילָה לְאוֹרְחָא** [אליאumi שמולח הרבה, שהוא רוצה את הבשר בדרך], **אֶבֶל לְבִיתָא** [אם מולח את הבשר לבתו], **לֹא מְשֻׁי אִינְיִשׁ מִיכְלִילָה עַז** [אדם לא עושה את מאכלו עז, כלומר: אינו מולחו הרבה, ואיןו בכלל מלאת 'מעבד'].

שנינו במשנה: **וְהַמְמַחְקוּ וְהַמְחַתְּכוּ**.

השפך רקע שבין העמודים

אמר רבא אחא בר חנינא: **השֶׁפֶך בֵּין העמודים בְּשֵׁבֶת** [כגון אכסדרה (שטח מקורה), שאין לו מהיצה ריבועית, וגו' מחיותו עשוים מעמודים שביניהם חלונות, ומחליק את קרקעית הבניין שבין עמוד לעמוד (כדי שהיא המקום ערב ונוח לישבים שם), **חייב משום ממתק**].

המגדר וראשי כלונות

אמר רבי חייא בר אבא: **שֶׁלֶשׁ דָּבָרִים סָחָה לִי רָב אֲשִׁי מִשְׁמִיה דָרְבִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי**:
א) **המגדר וראשי כלונות בשבת** [ראשי עמודים (מעז), שייהיו ראשיהם שווים וחדים], **חייב משום ממתק**.

הממדrah רטיה בשבת

ב) **הממדrah רטיה בשבת** [מחליק תחובות על המכה, יהיו נותנים על חתיכת בה, שעווה, חלב או שורשים שונים, ומחליק 'gomot' שברטיה) **חייב משום ממתק**.

מסתת און

ג) **והמסתת את האבן בשבת** [שמחליקה אבן לאחר שנעקרה מן ההר ונחצבה], **חייב משום מכחה בפטיש** [שהוא גמר מלאכה].

אופנים נוספים שיש בהם משום מכח בפטיש

אמר רבי שמואן בן קיסמא אמר רבי שמואן בן לקיש: **האר צורה בכלי** [שעומד לך, לנאותו]. והמנפה בכלי זוכחת [לאחר שמחמתם את הזכוכית, מנפה את הזכוכית, וכך עושה אותו לכלי], **חייב משום מכח בפטיש** (ואינו חייב מושום בונה, שאין בנין בכלים).

אמר רב יהודה: **האי מאן דשקליל אקופי מגלימי** מי שלוקח חוטים שבולטים מבגד, כגון שנקרע חוט וקשר אותו, וראשי החוט בולטים, או שנוטל כסמים דקים שנארגו בבגד בלי מתכוון], **חייב משום מכח בפטיש**, [segmar מלאכה הוא], **והני מילוי דקפיד עלייהו** [ואלו הדברים נאמרו רק אם מקפיד עליהם שלא יהיו בגדי].

שניינו במשנה: **והכותב שתי אותיות**.

כתב או שחק אותן גדולה ויש במקומה מקום לשתיים

תנו רבנן, **כתב אותן גדולה, ויש במקומה לכתוב שתים, פטור מהטאת**, [שלא כתוב אלא אותן אחת, ובקרים המשכן היו כתובים שתי אותיות, אחת בכרש זה, ואחת בכרש זה, כדי לחברם לאחר שיטורים אותם].

שחק אותן גדולה, ויש במקומה לכתוב שתים, חייב, [אף שחק רק אותן אחת, מכל מקום חייב, המלאכת מוחיקה חשובה כשהיא על מנת כתוב, וכיון שחק אותן גדולה - יש במחייקתו מקום לשתי אותיות].

אמר רבי מנחם ברבי יוסי: **זה חומר במוחק מביבות** [ומבוואר בזו שהברייתא הניל היא דעת רבי מנחם ברבי יוסי].

שניינו במשנה: **הboneh, והפטור, המכבה, והמבעיר, והפכה בפטיש**.

רבה ורבי זירא דאמר תרונייהו: **כל מידך דאית ביה** [כל דבר שיש בו גמר מלאכה, **חייב משום מכח בפטיש**].

שניינו במשנה: **אלו אבות מלאכות**.

לשון המשנה 'אלו', לאפוקי [בא להזיא] **מדרכי אליעזר, דמחייב על תולדה במקום אב** [שלרבי אליעזר אם עשה אב מלאכה ואת התולדה שלו, חייב ב' חטאות], והתנא של משנתינו חולק על כך ואומר 'אלו' הם ל"ט מלאכות, ומבוואר לעיל, שבא להשミニינו: שאם נתعلמו מאדם כל הלוות שבת, הרי הוא חייב ל"ט חטאות, ולא יותר, וזאת מפני שחיבב על אב ועל התולדה שלו חטאת אחת].

שניינו במשנה: **אלו אבות מלאכות: ארבעים חסר אחת**.

מלאת שוכט, מדקך

משנתינו באה לאפוקי [להוציא] מדרבי יהודה,

ה廷יא, רביה יהודה מוסף את השובט [כשאורגנים בגד מסדרים תחילת חוטי שתי (חוטי אורך) וлокחים מכל עץ, בראשו חד כען מהט, (זהו נקרא 'כרכר'), ומשווה עמו את החוטים (כגון שמריד עמו חוטים שנצמדו זה לזה, שייהי ביניהם רוחה שווה),

והמדקך [לאחר שמסדרים חוטי שתי (חוטי אורך) משחילים חוטי ערב (חוטי רוחב) ביניהם, וכשהוטי הערב נמתחים יותר מדי, לוקחים את ה'כרכר', ומכים בו על האriegה, בכך מרפים את החוטים 'המתוחים', כדי שהאריג לא יצא מכוזע].

אמרו לו: **שובט**, הרי הוא בכלל מיקן [שהיא מלאת סיור וחוטי השתי].

מדקך, הרי הוא בכלל אורג (מלאה זו היא אריגת ממש, ואין זה כזרה, מركד ובורר, שאף שעינם אחד, יש ביןיהם הבדל ש'זרה' הוא הפרדת גרעיני מתוך הקש בזריותם לרוח. 'borer' הוא הפרדת צורות מתוך המאכל, בידו. ומרקד הוא ניפוי קמח בನפה).

משנה

הוצאה בשיעור שרגילים להצניע

ועוד בכלל אחר אקרו: כל הכספי להצניע - שהוא מן העשו לצורך האדם, ומצעין במוּתוֹן - כמוות זה, כלומר שיש בו שיעור הרואי להצניעו, והוציאו בשבת, חייב חטא עליו.

המצניע דבר או שיעור שאין רגילים להצניע

וכל שאין פשר להצניע, ואין מצניעין במוּתוֹן, והוציאו בשבת, שאם נעשה חביב לאדם אחד והצניעו, אם חזר והוציאו, אין חייב אלא למצניעו, אבל אדם אחר אינו חייב עליו, דלגביה לאו מלאכה הוא.

גמרא

מה הוא דבר שאין רגילים להצניע

כל הכספי להצניע, לאפוקי Mai [להוציא מה,இזיה דבר אין רגילים להצניעו?]

[דעה א':] רב פפא אמר: לאפוקי דם נדה [שאין רגילים להצניעו].

[דעה ב':] מר עוקבא אמר: לאפוקי עצי אשרה [עצים של עבודה זורה, שאין מצניעים אותם].

מן דאמר, דם נדה [שהוא דבר שאין כשר להצניע], כל שעצי אשרה [שאין מצניעים אותם שהרי הם איסורי הנאה, והם מאוסים, וצריך לאבדם].

מן דאמר, עצי אשרה, אבל דם נדה [אף שהוא מאוס, מכל מקום כיוון שאין איסורי הנאה] מצנע ליה לשונרא [מצניע אותו לאכילת חתול].

ואיך [וטעם רב פפא שסובר שدم נדה הוא דבר שאין ראוי להצניעו:] **כין דקלשא** [כיוון דקלשא] שהמאכיל דם האדם לחתול, נחלש אותו אדם, **לא מצנע ליה** [לכן לא מצניעים את הדם לצורך חתול].

חיקוב 'עשיר' על הוצאה בשיעור שאינו חשוב לו, אבל הוא חשוב לדבר בני אדם

אמר רבי יוסי בר חנינא: האי [מה ששני]: כל הקשר להצניע וייש בו שיעור שרוב בני אדם עשויין להצניע כשיעור זהה חייב כל אדם על הוצאה, ואפילו אדם עשיר שאינו שיעור זה חשוב לו). **דלא רבבי שמעון, דאי רבבי שמעון,** ה אמר [לקמן בפרק המוציא]: **אמרו כל השיעורין הללו אלא למצניעין** [אבל עשר שיר שאינו מצניע שיעוריים אלו, אינו חייב על הוצאה בשיעור זה].

וכל שאיןו בשר להצניע.

שבת דף עו

יום חמישי כז אדר תש"פ

הוצאתה בדרכ שאיינו ראוי להצניעו, והצניעו אותו

[דעה א' במשנתנו]: שנינו במסנה: וכל שיאינו בשר להצניע - שם נעשה חביב לאדם אחד והצניעו, אם חזר והוציאו, איינו חייב אלא המצניעו, אבל אדם אחר איינו חייב עליו.

[דעה החולקת]: אמר רבי אלעזר: **הא דלא ברבי שממעון בן אלעזר,**
המניא, כל אמר רבי שממעון בן אלעזר: כל שיאינו בשר להצניע, ואין מצניעין במוּחוּוֹ, והוכשר לזה והצניעו, ובא אחר והוציאו, נתחייב זה, במחשכה של זה.

משונה

שיעור הוצאה במאכל הבהמות

[tabn]: החיטים והשעורים גדלים בגרעין השיבולת, כל הפסולת של השיבולת (הקנה והקליפה שמסביב לגרעיני החיטה שבתוך השיבולת), נקראים 'tabn' והם מאכל הפרה. לכן **המוחזיא בן** השיעור לחיבתו אם מוציא **במלא פי פרה** [כמוות tabn למלא את פה הפרה].

[עצה]: המוציא **עיצה** [פסולת הקטניות], שיעורו: **במלא פי גמל** [ש'עיצה] הוא מאכל גמל. אבל אם המוציא מהעיצה **במלא פי פרה** (שהוא פחות מפי גמל), איינו חייב על כך, שהעיצה אינה ראוי לפרקה.

[עמיר]: המוציא **עמיר** [קנים של השיבולים], שיעורו: **במלא פי טלה** [ש'עמיר] הוא מאכל טלה. אבל אם המוציא מהעמיר **במלא פי גדי** (שהוא פחות מפה טלה), איינו חייב על כך, שהעמיר איינו מאכל לגדית.

[עשבים]: המוציא **עשבים**, שיעורו: **במלא פי גדי**, גם הגדים אוכלים עשבים.

[על שום ובצלים]: המוציא **על שום ועל בצלים לחיים** [שהם ראויין לאדם], שיעורם: **בגונגרת**, **שזה השיעור בהוצאה כל מאכל אדם, אבל אם המוציא רק במלא פי גדי** (שהוא פחות מפה אדם), איינו חייב על כך, שעלי שום ובצלים לחיים אינם ראויים לגדית].

ואם המוציא **על שום ובצלים, יבשים, שיוערם במלא פי גדי**.

וain מצטרפין זה עם זה, מפני שלא שלו בשיעוריהם.

גמר

ממי עיצה?

אמר رب יהודה: פָּבֵן שֶׁל מִינִי קַטְנִית.

♦ ♦ ♦

הצעת מחולקת רבי יוחנן וריש לקיש: המוציא תבן כמלא פי פרה, כדי להאכילו לגמל (ולגמל כמות זו ולא מספיקה)

כי אתה רב דימי אמר: המוציא תבן כמלא פי פרה, והוציאו להאכילו לגמל, ובמota זו אינה מספיקה לגמל, שהרי פי גמל גדול מפי פרה.

רבי יוחנן אמר: חייב.

רבי שמואל בן לוי אמר: פטור.

באורתא אמר רבי יוחנן ה' כי [בערב, אמר רבי יוחנן כך, שחיב].

לעכרא חדר ביה [בבוקר חזר בו ואמר שפטור].

אמר רב יוסף: שפיר עבד דהדר, דהא לא חי לגמל [טוב עשה רבי יוחנן שחזר בו, שהרי כמות זו שהוציא אינה ראויה לגמל].

אמר ליה אבי: אדרבה, קדמיעקרא מסתברא [יותר מסתבר כמו שרבי יוחנן אמר בתחילה], דהא חי לפירה [שהרי השיעור שהוציא, ראוי לפרק, הלך שיעור חשוב הוא, ואף שהוא הוציאו לצורך גמל, לא פקע בזה חשיבותו שהוא שיעור ראוי לפרק].

נוסח חדש: מחוליקתם במוציא עצה (שהוא מאכל גמל) כמלוא פי פרה לפרק (שהזה כמות מספקת לפירה, אלא שלא שלפרק זה אכילה על ידי הדחק)

אלא, כי אתה רבין אמר: המוציא תבן, כמלא פי פרה לגמל, דכולי עלמא לא פליגי דחייב, שהרי יש בזה שיעור הרואוי לפרק.

כי פליגי, במוציא עצה כמלא פי פרה לפירה, ש'עצה' הוא מאכל גמלים, ואיןנו ראוי לפרק אלא על ידי הדחק, ואיפכא איתמר: רבי יוחנן אמר: פטור. ריש לקיש אמר: חייב.

רבי יוחנן אמר: פטור, [שהרי לא הוציאו כשיעורו 'כמלא פי גמל', ואף שהוא הוציאו לפרק בשיעור הרואוי לפרק, מכל מקום אין זה ראוי לפרק אלא על ידי הדחק, והרי אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה, הלך לא משערים שיעור זה בפרק].

ריש לקיש אמר: חייב, אכילה על ידי הדחק שמה אכילה, וכיון שהוא ראוי לפרק על ידי הדחק, והוציאו שיעור כמלא פי פרה, הרי הוא חייב.

♦ ♦ ♦

שנינו במסנה: עמיר, כמלא פי טלה.

שואלת הגמara: ותתני בגירוגרת?

עונה הגמara: איידי ואידי [זה, זהה, כמלא פי טלה וכגירוגרת] חד שיעורא הוא.

♦ ♦ ♦

שנינו במשנה: **עַלְיָ שׁוֹם וְעַלְיָ בָּצָלִים לְחַיִם, כְּגַרְוָגָרָת. וַיְבָשִׁים, כְּמֻלָּא פִּי הַגָּדִי.** ואין מצטרפין זה עם זה, מפני שלא שוו בשיעוריהם.

צירוף שיעור חמוץ (שהיבאים עליו בכמות קטנה) לשיעור קל (שהיבאים עליו רק בכמות גדולה)

אמר רבי יוסי בר חנינא: אין מצטרפין לחמור שבחן [כגון מי שהוצאה 'תבן' ועזה], בשיעור כמלא פי פרה, אינו חייב, שהרי השלים את שיעור הוצאה תבן (שהוא חמוץ וחשוב, שהיבאים עליו בכמות קטנה יותר) בעזה' שהיא פחותה חשובה (شرط אם מוציאים ממנו כמות גדולה חיבאים עליו).

אבל מצטרפין לקל שבחן [כגון שהוצאה תבן ועזה' בשיעור כמלא פי גמל, חייב, שהרי השלים את השיעור בתבן' שהוא חמוץ יותר].

[שאלה: ודורי שני שדבר שאין שייעורו שווה, אינו מצטרף:]

שאלת הגמרא: **וְכֵל דֶּלֶא שׁוֹם בְּשִׁיעוּרֵי הַוְּנוּ מֵמצְטָרְפֵין** [וכי דברים שאין שייעורם שווה מצטרפים זה עם זה להשלים בדבר קל דבר ששיעור חמוץ יותר],

והתנן [והרי מהמשנה דלהلن ומביוארה משמעם מצטרפים, שהרי שנינו במשנה לגבי שיעור קבלת טומאה מדרס]: **הַבָּגֵד** [העשוי מצמר כבשים או פשתן, שייעורו לקבל טומאה, אם הוא בגודל] **שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ** טפחים.

והشك [עשוי מצמר עיזים, שייעורו] **אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה**,

והעור, **חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה**,

מפץ [מחצלת קנים], **שָׁשָׁה עַל שָׁשָׁה**.

ותני עליה: **הַבָּגֵד, וַהֲשָׁק, הַשְׁק, וַהֲעֹור, וַהֲמַפֵּץ, מֵצְטָרְפֵין** זה עם זה [שאם יש לו למשל, בגין טפחים ממננו - شك, וטפח אחד - בגין הרי הם מצטרפים, והוא מקבל טומאה].

ואמר רבי שמעון: **מָה טָعֵם** [הם מצטרפים זה עם זה], מפני **שְׁרָאוּיִין לִיטְמָא מוֹשֵׁב** [שחתיכת בד' העשויה מצירוף בגד شك וכדומה, בגודל טפח על טפח, מקבלת טומאת מושב, היות וראויל לעשותות ממנה 'טלאי' למרדעת של חמוץ, שאין מקפידים בה אם היא ממינים שונים], וכן היה ושיך בהם צירוף, הם מצטרפים גם לטומאת מדרס.

[ביאור הקושיא]: **טָעֵם אֶדְרָאוּיִין** [ומדברי רבי שמעון מבואר שהם מצטרפים רק בגלל הטעם שהם ראויים להצטרף] **לִיטְמָא מוֹשֵׁב**, אבל אם אין ראוי **לִיטְמָא מוֹשֵׁב**, לא [איןם מצטרפים], ואפילו בגין ששיעורו חמוץ, לא יהיה מצטרף (בלא הטעם הנ"ל) לשック ששיעורו קל יותר?

תשובה: גם כאן העצה והתבן ראויים לצירוף

אמר רבא: [עמדו ב] **הַכָּא נָמִי** [גם כאן העצה והתבן] **חַזִּיא לְדוֹגָמָא** [ראויים להצטרף זה עם זה, כדי להראות דוגמא לולוקחות, שהמוחך לוחק מעט מכל מין, ונונן לפני חלונו לראות שיש לו מקור מכוון, ונוח לו שייהיו מחוברים זה עם זה, שכן הם לא יעופו ברוחה].

משנה

שיעור הוצאה במאכל אדם

המוחזיא אוכלים [למאכל אדם, בשיעור] **כגראגרת, חייב.**
ומצטרפין [כל אוכל אדם זה זה עם זה, **מןני שישו בשיעוריהם**].

אם הקליפה מצטרפת לשיעור

חויז מקליפתן [שאינו אוכל ואין משלימין השיעור], **וגריעיניהן, ועוקציניהן** [זנב הפרי דהוא עצבעלמא], **וסובן** [קליפת החטין הנושרת מחתמת כתישה] **ומורסן** [הפסולת הנשארת בנפה].
רבי יהודה אומר: כל הקליפין אין מצטרפין **חויז מקליפי עדשים שמתבשלות עמהן** [בדעדשים יש קליפה חיצונית שבהם הם גדלים, היא נשורת בגורן ונינה מצטרפת, ויש קליפה נשארת והם נמצאים בשעת הבישול, והם מצטרפים].

גמרא

מדוע הסוביין מצטרפים לשיעור הפרשת חלה

שואלת הגמara: **וסובן ומורסן לא מצטרפין?**

והתנן: **חמשת רביעים קמח ועוד, חייבין בصلة, הן, וסובן, ומורסן,** ומדוע לגבי שיעור חלה **הם מצטרפים ולא לשיעור הוצאה?**

אמר אביי: **שben עני אוכל פתו בעיטה בלוסה** [מעורבת בסובנה ובמורסנה, הלך לחם הארץ קרינן בה, ומיהו לענין שבת שיעור הוצאה הוא רק בדבר חשוב, וסובן ומורסן אינם אוכל, ואיןם מצטרפים].

♦ ♦ ♦

שנינו במשנה: **רבי יהודה אומר**: **חויז מקליפי עדשים המתבשלות עמהן.**

במשנה משמע שקליפות 'פולין' אינם מצטרפים, ובבריתא שנינו שנם קליפות 'פולין' מצטרפים

שואלת הגמara: **עדשים, אין פולין, לא?**

והתניא, **רבי יהודה אומר**: **חויז מקליפי פולין ועדשים.**

עונה הגמara: **לא קשיא, הא** [זה, מה שנינו שקליפות 'פולין' מצטרפים, היינו בחרמי [בפולין חדשים], **הא** [זה, מה שנינו שקליפות 'פולין' אינם מצטרפים, היינו בעתקי פולין ישנים].]

مبرורת הגמara: **עתיקי [פולין ישנים] Mai טעמא לא** [מה הטעם שאין קליפותיהם מצטרפים?]

אמר רבי אבהו : מִפְנֵי שָׂגָרָין כּוֹבָכִין בַּקָּעָרָה [לפי שקליפות פולין ישנים הם שחורים, וכיון שהם נראים 'כוכבים' מוצאים אותם, ואינם מצטרפים].

הדרן על כל גدول

משנה

שיעור הוצאה במשקאות שונים

[דעה א'] **המוחזיא יין** [חי, ככלمر שעדין לא מזגוו במים] שיעורו **כדי מזיגת הقوס** [כשיעור שנונתניין יין חי לתוכו כוס להוסיף עליו מים].

חלב - **כדי גמישה** [כמוות שאדםبولע בבת אחת].

דבש - **כדי ליתן על הקטית** [שפושא' שיש לסתום ולגמלים מחמת המשאות].

שמן - **כדי לסוק אבר קתן.**

מים - **כדי לשופך** [לשפשף ולהmis] **בهم את הקילור** [משחה שנונתנים על העין].

ושארם **כל המשקין** - **ברביעה והלוג.**

וכל השופכין [מים סרווחים] **ברביעית.**

[דעה ב'] **רבי שמואל אומר**, פולין **ברביעית** [אף היין והחלב והדבש], **ולא נאמרו כל השיעוריין הללו אלא למצויעין** [שאדם שהצניע כמוות צו, וחזר והוציאו, חייב. אבל בפחות משיעור זה, גם המצניע עצמו, פטור (ודלא כדרעה החולקת בזה לעיל עה: שאם הצניע חייב גם על כמהות שבדרך כלל לא מצניעים)].

גמרה

ביאור השיעור להוצאה יין

תנן [שנינו בברייתא]: המוחזיא יין, שיעורו: **כדי מזיגת כוס יפה** [כמוות יין חי שנונתנים לתוך כוס יפה, להוסיף עליו מים].

ומאי [ומהו] כוס יפה ?

כוס של ברכה [כוס של ברכת המזון, שהוא נקרא 'יפה', לפי שהצריכו חכמים ליפותו בכמה דברים (כմבוואר בברכות נא)].

הגמרא מביאה מאמר שambilair כמה הואשיעור מזיגת כוס יין: **אמר רב נחמן אמר רב בר אבונה :** **כוס של ברכה, צריך שיש לה [יין חי] רובע [של] רביעית [הלוג], כדי שיימזגנו** [במים שלשה חלקים] **ויעמוד על רביעית** [alog].

אמר רבא אף אין נמי

יום שישי כח אירן תש"פ

שבת דף עז

אם ר' בא: אף אבן גָּמִי **תגִּנְאָ** [מהמשנה גם משמע שישור הוצאה יין הוא ברבע רביעית הלוג, שהרי המשנה אומרת] **המוציא יין בקד מזיגת כוס**, **ותני עלה: בקד מזיגת כוס** **בפה** [שכמボואר הוא כוס של ברכה], **ותקני סיפה ושאר כל המשקין ברביעית,**

[הרי שאין הוצאה במשקה הרاءו לשתייה בפחות מרבעית, וממילא גם בין השיעור הוא רביעית, שהוא שיעור הרاءו לשתייה (שכאשר מזגו בדרך המזיגות הרاءות לשתייה, עם עוד ג' חלקים מים, נמצא רביעית יין)].

ור' בא לטעמה, דאמר ר' בא: כל חמרא דלא דרי על חד [כל יין שלא נתן על חלק אחד יין]
תלת מיא [שלשה חלקים מים], **לאו חמרא הוא** [אינו יין].

שאלת א' של אבי:

אמר אבי: שתி תשובות בדבר:

תדע [דבר ראשון], שיש משנה אחרת שמצווח בה, שמזיגת יין היא חלק אחד יין, ושני חלקים מים. **דתן: והמזוג** [לגביו דם נדה, שאמרו שיש דם שמראו כיין מזוג, היינו, **שני חלקים מים, ואחד יין, מן הין השירוני** [יין הגדל במקום ששמו שרון].

שאלת ב' של אבי:

יעוד [כיצד יתכן שהשיעור הוא בגלל שכך מזוגים יין, ואם הוא יمزוג אותו יהיה לו שיעור רביעית יין], וכי **מים בפכ' ומצטרפין** [הרי כתעת אינו מוציא אלא את הין, שהוא פחות מרבעית, וכי צטרף המים שנמצאים בכד וככל לא הוציא אותם].

אלא על כרחך, אין הטעם שישור הוצאה יין ברבע רביעית - מפני שזה השיעור הרاءו למזיגה שייה לrabiyut yin כשאר משקין. אלא כך הוא שיעור הוצאה יין, ברובע רביעית מפני חשיבותו העצמית בתורת יין לא מזוג, ולא מפני שזה שיעור הרاءו למזיגה.

תשובות ר' בא על שאלה א':

[תשובה א'] אמר ליה ר' בא: **הא דקאמורת** [הטענה הראשונה שאמרת], שcmbואר במשנה שישור מזיגת יין הוא: **שני חלקים מים ואחד יין מן הין השירוני**, אין להוכיח ממש, לשיעור מזיגת יין, כיון שם מדובר על **יין השירוני**, ושיעור מזיגתו לחוד, **דרפי** [מפני שהוא יין רק, שאינו חזק, ונונתנים עליו רק שתי חלקים מים], ואין זה כאשר יינות שהם חזקים יותר, ונונתנים עליהם שלשה חלקים מים].

[תשובה ב'] **אי גָּמִי**, **הטם מושום חזותא** [שם מדובר מראה דם, שיין שמזוג שני חלקים מים ואחד יין הוא מראה דם, ואם הוא נראה כיין מזוג שיש בו מים ביותר משיעור זה, אינו מראה דם], **אבל לטעמא בעי טפי** [אבל לטעם, ככלומר אופן מזיגת יין לשתייה הוא שלשה חלקים מים ואחד יין].

תשובות רכा על שאלה ב':

ורק אמרת [והשאלה השנייה ששאלת]. מים בבד ומצטרפין, לענין שבת - מידי דחיפב בעינן צריך דבר חשוב כדי להתחייב על הוצאה כזו, והוא נמי, הא חסיב [זהה גם, יין בשיעור רביעית, הוא חשוב, שהוא ראוי לשיעור כאשר יצרכו בו ג' חלקים מים].

שיעור הוצאה בין קדוש

תנא. יבש [יין קרש], שעעור הוצאה: בכזית [שבתיחילה], כאשר הוא היה נזולי, היה בו רביעית (ולא מספיק רביע כזית), כשיעור יין לח שישוער הוצאה ברבע רביעית, מפני שאין קרוש אי אפשר למזוג אותו), דברי רבינו נתן.

רב יוסף: גם דעת רבי יוסי ברבי יהודה שדבר קירוש שיעורו כמו השיעור של דבר זה כשהוא נזולי

אמר רב יוסף, רב נמן, ורבו יוסי ברבי יהודה אמרו דבר אחד.

רבי נתן - הוא דאמון [מה שאמרנו, שישוער יין קירוש בכזית, שהוא אותו כמות של רביעית, ונמצא שישוער דבר יבש בכזית, הוא שיעור רביעית בדבר לח].

ורבי יוסי ברבי יהודה, דתנייא: רבבי יהודה אומר: ששה דברים [יש בידיו] מקولي בית שמאי ומחומר בית הילל: דם נבללה, בית שפאי מטהרין [דאינו כבשר נבללה לטמא בכזית (שתומאת נבללה יש בה חמරא שמתמאה גם במשא) אבל טומאה קלה יש בה (שמטמא במגע)], ובית הילל מטמאין.

אמר רב יוסף ברבי יהודה: אף קשטו מא בית הילל, לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית, הוזיל יכול לא קירוש ולעמוד על פזיות [שכזית הוא שיעור נבללה לטמא אדם]. הרי מבואר בדעתו שכזית היבש כשלnitmo הוי רביעית].

אבי: אין ראייה לכך מדברי רבי יוסי ברבי יהודה

אמר אביי: דילמא לא היא, עד כאן לא קאמר רב נמן הכא דכזיות בעי רביעית, אלא בגין, דקליש שאינו סמיך, וכשהוא לח רב נפחו, וכشمתייבש נצמק לשיעור קטן, אבל בדם דסמייך [שכאשר הוא לח, הוא סמיך ועב, וקרוב להיות קירוש, וכשיבש אינו נצמק לשיעור קטן, אלא מעט], ונמצא שכזית לא בעי רביעית [כדי להגיע לכזית יבש לא צריך רביעית לח, וממילא דם נבלילות מטמא בפחות מרבעית].

אי נמי, עד כאן לא קאמר רב יוסף ברבי יהודה הטעם דכזיות סגי ליה ברביעית אלא בדם, דסמייך. אבל בגין, דקליש, כזיות הוי יותר מרבעית, וכי מפיק פחות מפוזית ליחסיב.

אין גודסים 'גמיעה' או 'גמיאה'

שנינו במשנה: חלב כדי גמיעה.

אי בעיא להו, כדי גמיאה, או כדי גמיעה?

אמר רב נחמן בר יצחק: 'הגמיאה נא מעת מים מפדר'.

איך גורסים 'גרייןין' או 'גרעינין'

אייבעיא להו, [עמדו ב] במשנה לעיל שאמרו 'חוץ מקליפתן וגרעיניהן', האם גורסים 'גרייןין', או 'גרעינין'?

אמר רבא בר עולא: נאמר בפסוק **'זנברע מערכך'**, והיינו מלשון גרעון וחסרון, כן 'גרייןין', זרקין אותם, והם נגראים (נחרסרים) מתוך האוכל.

איך גורסים 'אונמוות' או 'עוממות'

אייבעיא להו, [בגמרה בפסחים, אמרו 'גחלים עוממות']. האם גורסים 'אונמוות', או 'עוממות'?

אמר רב יצחק בר אבדימי: **'אריזים לא עמלהו בגין אלהים'** [לא החשיכו מראותו להיות הם נאים ממוני], וכן, בגמרה בפסחים הגירסה היא 'אונמוות', שנחשך מראות הгалלים, שאינם בוערים כל כך.

איך גורסים 'מאמצין' או 'מעמצין'

אייבעיא להו, [במשנה להלן אמרו 'מאמצין עיניים של מת', איך הגירסה]: **'מאמצין' פנן, או 'מעמצין'?**

אמר רב כייא בר אבא אמר רבבי יוחנן: נאמר בפסוק **'עצמך עיניו מראות ברע'**, והיינו: 'סוגר עיניו מראות ברע', ומכאן מוכח שגם במשנה הגירסה היא 'מעמצין' עיניו של מת, והיינו: 'סוגרים עיניו'.

פנוי רבנן, המוציא חלב של בָּהָמָה, השיעור הוא **כדי גמיאת**.

חלב של אשה ולובן של ביצה, **כדי ליתן במשיפה של קילור** (בשיעור שנותנים אותו במשחה שעושים לעיניים, שרגילין להניח בו חלב של אשה).

[קילור], **כדי לשופך במים** (שרגילים מתחת בו כמות מים, למשחה לשני העיניים).

בעי רב אשוי: **כדי שיפחה, או כדי אחיזה ושיפחה** (האם השיעור הוא רק הכמות הנצרכת למשחה לעיניים או גם מה שנדרבק באצבעותיו מלבד מה שנutan בעיניו).

תיקוג.

שנינו במשנה: דבש, כדי ליתן על הפתית.

הנא, כדי ליתן על פי כתית.

בעי רב אשוי, על כתית אפומא **דכילה** **פתית** [על כל המכחה, שככל המכחה קרואהפה] או **דיילמא אמונשא** **קמא דכתית** [או שמא על הזווית העליונה של המכחה, שהיא נקראת 'פה המכחה'], **לאפוקוי הודרנא** (למעט את עיגול המכחה) **דלא ?**

תיקוג.

כל מה שברא הקב"ה, לא ברא דבר לבטלה

אמר رب יהודה אמר רב: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא ברא דבר אחד לבטלה.
ברא שבלול, לכתית [מנicha (לכתית) עליו].
ברא זובב, לאץירעה [למי שעקצו צירעה כותש זובב ומנicha עליו].
יתוש, לנחש [למי שהכיסו נחש, כותש יתוש ומנicha עליו].
ונחש לחרפהית [למי שיש לו מין שחין, כותש נחש ומנicho עליו].
וססימת לעקרב [למי שעקצו עקרב, כותש ססימת ומנicha עליו].
היכי עביד ליה [איך עושה את הרפואה מהססימת?]
מייתי חדא אופמא [מביא ססימת אחת שחורה], **וחדרה חירוא** [ואחת לבנה], **ושלקי להו**
ומבשל אותם, **ושיפי ליה** [ומושך משחה זו על עקיצת העקרב].

חמשה אימונות

תנו רבנן, חמשה אימונות הן, אימת חלש על גבור:
 א. **אימת מפגיע על הארין** [מפגיע היא חייה קטנה וקולה גדול והרי שומע אותה ויראה
 שתאה בריה גדולה ובורוח].
 ב. **אימת יתוש על הפליל** [שהייתו נכנס לפיל בחוטמו].
 ג. **אימת ססימת על העקרב** [sesimitat נכנסת לעקרב באזנו]
 ד. **אימת סנוגנית על הגנש** [הסנוגנית נכנסת תחת כנפי הנשר, ומעכבותו מפרישת כנפיו].
 ה. **אימת בילביה** (שרץ קטן) **על לוייתן**, [שהוא נכנס ללויתן באזנו].
אמר רב יהודה אמר רב: מי קרא? מה אבליג שד על צע' [המחזיק ומגביר את כוחו של אדם
 שדור וחלש על הגיבור].

רבי זира אשכח לר' יהודה דהינה קאי אפיקחא דבר חמורה [רבי זира מצא את ר' יהודה שהיה
 עומד על פתח של בית חמיין], וחזיה דהינה בדיחה דעתית [וראה שדעתו בדוחה עליו], ואי
 בעי מיניה **כל חלי עולם הוא אמר ליה** [וזאם יבקש ממנו, כלומר אם ישאל אותו, על כל
 דבר הנעשה בחלל העולם, יאמר לו].

מודיע, העיזים הולכות בראש ואחר כך הכבשים

אמר ליה רבי זира: מי טעם, עיזי מסן בראש, והדר אמר כי [מה הטעם שהעיזים מהלכות
 בראש העדר, ואחר כך מהלכות הכבשים?]
אמר ליה ר' יהודה: כברייתו של עולם, דברישא חשבא [שבתחילת היה חושך] **והדר נהרו**

[וآخر כך א/or], וכן העיזים, סתם עזים שחורות הן, והם מhalbכות ראשונות, ואחר כך, מhalbכות הכבשים, שסתם כבשים לבנים הן.

מודיע, הכבשים מכוסים באליה, ועיזים אינם מכוסים

אמר לו רבי זира: **מאי טעם אין מכסין** [מה הטעם שהכבשים מכוסות באליה] **והני מגליין** [והעיזים מגולים, שאין להם אליה?]

אמר לו רב יהודה: **הני דמכסין מיניהם** [הכבשים שאנחנו מתכסים מצמרן, גם הם] **מכסין** [מכוסים], **והני דלא מכסין מיניהם** [העיזים, שאנחנו לא מתכסים מצמרם, הרי הם] **מגליין** [מגולים, ולא מכוסים].

מודיע, זנב הגמל קצר

אמר לו רבי זира: **מאי טעם גמלא זוטר גנובתיה** [מה הטעם הגמל, זנבו קצר?] אמר לו רב יהודה: **משום דאכל פיטי** [משום שהגמל אוכל קוצים, לפיכך זנבו קצר כדי שלא ידבקו בזנבו הקוצים].

מודיע, זנב השור ארוך

אמר לו רבי זира: **מאי טעם תורא אריבא גנובתיה** [מה הטעם השור, זנבו ארוך?] אמר לו רב יהודה: **משום דדריר בגמי, ובעי לכרבושי בקי** [משום שהוא דר בגם, והוא צריך לכרבש בו כדי להבריח את היתושים מעליו].

מודיע, הקרון של הנמלה רך

אמר לו רבי זира: **מאי טעם קרנא דקמצא רביכא** [מה הטעם שהקרון של הנמלה רך?] אמר לו רב יהודה: **משום דדרירא בחילפי** [משום שהוא דר בין עצי 'ערבה'], **ואי קשיא נדריא ומטעוואר** [ואם הקרון הייתה קשה, היא הייתה נדה ממוקומה, ונעקרה כשהיה מקבלת מכיה מהעיזים, ויסטמו ענייה, שמראות ענייה תלויים בקרון], **דאמר שמואל: האי מאן דבעי דילימיה לקמצא לשפלינהו לקרניה** [מי שרצה לעור ענייה הנמלה, שיווציא את קרנה].

מודיע הריס התחתון של התרנגול עולה מעל העליון

אמר לו רבי זира: **מאי טעם הא תימרא דתרנגולתא מדלי ליעילא** [למה הריס של התחתונה של התרנגול, עולה מעלה מן העליון, כשעווצם עניינו, ובשאר כל בריה העליון שכוב על התחתון].

אמר לו רב יהודה: **דרירא אדי** [משום שעולה בלילות על הקרשים והקורות, שעולה מהם עשן], **ואי עיל קרטא מטעוואר** [ואם יכנס העשן לעינייהם, הם יתעورو, لكن צריך שיעלת התחתון על העליון, שכן העשן לא נכנס לעינייהם].

כיאור תיבות נוספות

דשא (דלת חיצונה של הבית), **דרכ שם** (הדרך להגעה לבית).
דרגא (סולם להגעה לגג), **דרכ גג** (הדרך להגעה לגג).

מִתְכּוֹלִיתָא (מטבל, דבר שמתבילין בו כגון כותח או שאר ליפתן), **מַתִּי מַכְלֵה דָא** (אומרים: מתי יגמר זה, לפי שאיןו כליה עד זמן ארוך שאינו נאכל אלא מעט מעט).

בִּיתָא (בית) – **בָּא וְאִתְּבִּיב** (**בָּה**) (בא ואשב בה, שהדרך לישב בבית).

בִּיקְתָּא (בית צר וקטן), **בִּי עֲקְתָּא** (בית צר).

כוֹפְתָּא (גולם' עץ עשוי לישיבה), **כּוֹפֶר וְתִּיב** (כפוף אותו ושב עליו).

לְבָנִי (לבנים), **לְבָנִי בָּנִי** (מתקיים לדורות הרבה).

הוֹצָא (גדר קוצים או מעלי לולב), **חַצִּיאָה** (AINO דבר קיימת אלא חצייה בעלמא).

חַצְבָּא (כד של חרס שוואבים בו מים), **שְׁחַזְבָּמִים מִן הַגָּרָר**.

כוֹזה (כלי חרס קטן), **פַּזָּה** (כלומר, דבר מועט וקל כמו זה, מהו חשוב למלאותיו לי מיינך במתנה).

שְׁטוֹתָא (בד של הדס שמרקדין בו לפני כליה), **שְׁטוֹתָא** (שהמרקך נראה כשותה).

מִשְׁיכְלָא (ספר גדול שהכל רוחצים ידיהם ורגליהם ממנו), **מַאֲשִׁי כּוֹלָא** (רווח את הכל).

מִשְׁיכְלָתָא (ספר קטן ונאה), **מַשְׂיָא בְּלָתָא** (מיוחד לחשובים כמו כליה ואשה השובهة לרוחץ ממנו).

אַסְיָתָא (מכתשת – כלי הקיבול שכותשים לתוכו), **חַסְירָתָא** (שהוא כלי קיבול, והוא חסר מבפנים שהרי חלקוחו).

בוֹכָנָה (עלי שכותשן בו), **בּוֹא וְאַכְנָה**.

לְבּוֹשָׁה (חלוקת עליון), **לֹא בּוֹשָׁה** (למנוע הבושה שמכסה כל החלוקים התחרתוניים הקרוועים וערימים).

גַּלְימָא, שְׁנַעַשָּׂה בּוּ כְּגָלָם (שאין לו חיתוך אברים).

גּוֹלְתָּא (מעיל נאה), **גַּלְיַי וְאִתְּבִּיב** (כשהוא יושב מגלה עצמו שלא ישב על המעיל שלא ילככלנו, ולא ישתפש בקרע, וירע ויתבלה).

פּוֹרְדָּא (מתה), **שְׁפָרִין וְבּוּנִין עַלִּיהָ**.

בּוֹר [шибשו מימי, נקרא]: **זִינְקָא, בּוֹר זֶה נָקִי** (חסר מימי).

סּוֹדָרָא (דרך תלמידי חכמים לעטור סודר, שהוא בעין צעיף גדול שעוטף בו ראשו, והוא תלוי עד בין הכתפיים), **סּוֹד הִ לִירָאִי**.

אַפְּרָנָא (טרקלין של מלכים), **אַפְּיִתְחָא דִין** (אל פתח זה יבואו הכל אם למשפט אם לשרת המלך).

תנו רבנן, **שְׁלָשָׁה בְּלִ זָמֵן שְׁמַזְקִינִין מַוסְפִּין גְּבוּרָה, וְאַלְוּ חָנָן**: רג ונח� וחזיר.

שנינו במשמעותו: **שָׁמַן כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן**, אחד מפרקיו יצא עקומה קטנה.

רבי ינא: השיעור הוא לסוך אבר קטן של קטן

אמר רבי ינא : **שָׁמַן, כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ.**

[שאלות: בבריתא ממשמעו, איבר קטן של גדול] **מייתבי, שָׁמַן, כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן, וקָטָן בֶּן יוֹמוֹ.** **מאי לאו** [וכי אין הபירוש לסוך] **אֶבֶר קָטָן דָּגָדָל** [של אדם גדול], **וְאֶבֶר גָּדוֹל שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ** [או אבר גדול של אדם קטן].

[תשובה: כוונת הבריתא לאבר קטן של קטן:] **אמר לך רבי ינא לא, ה'כ' קאמар :** **שָׁמַן כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ.**

ענין זה הוא מחלוקת תנאים

לימא בתנאי : **שָׁמַן כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן וקָטָן בֶּן יוֹמוֹ,** דברי רבי שמעון בן אלעזר.

רבי נתן אומר כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן.

מאי לאו, בהא קמיפלגי :

דרבי שמעון בן אלעזר סבר : **אֶבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן** [והכי קאמර כדי לסוך בו אבר קטן, של קטן בן יוֹמוֹ].

ורבי נתן סבר : [או] **אֶבֶר קָטָן דָּגָדָל, או אֶבֶר גָּדוֹל דָּקָטָן.** **אֶבֶל אֶבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ לא.**

הצעה: אין זה מחלוקת תנאים

לא, **דכולי עלמא אֶבֶר קָטָן דָּקָטָן בֶּן יוֹמוֹ לא**, (דף עח), וליתא **דרבי ינא** [ואר רבי שמעון בן אלעזר איינו סובר כרבו ינא, וכוונתו: או אבר קטן של גדול, או איבר גדול של קטן, שהם שיעור אחד].

והכא בהא קמיפלגי, רבי שמעון בן אלעזר סבר : **אֶבֶר קָטָן דָּגָדָל, וְאֶבֶר גָּדוֹל דָּקָטָן בֶּן יוֹמוֹ, כי ה'רדי נינהו** [הם אותו שיעור].

ורבי נתן סבר : **אֶבֶר קָטָן דָּגָדָל, אין.** אבל אבר גדול דקוטן בן יוֹמוֹ, לא. אבל אין דעתה שהשיעור הוא איבר קטן של קטן.

דוחיות ההצעה

מאי הווי עלה ?

תא שמע, **תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר :** **שָׁמַן כִּדְיַי לְסֻוק אֶבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ** [הרוי שמספר שדעת רבי שמעון בן אלעזר כմבואר בדברי רבי ינא שהשיעור הוא כדי לסוך איבר קטן של קטן. ורבו נתן חולק על זה. ונמצא שענין זה הוא מחלוקת תנאים].

שבת דף עח

שבת קודש כת אייר תש"פ

ולימא רובי גנאי והכא בא קמיפלגי רבי שמעון בן אלעזר סבר אמר קטן דגadol ואבר גдол דקען בן יומו כי הדרי ניגנו ורבי נתן סבר אמר קטן דגдол אין אמר גдол דקען בן יומו לא Mai hevi עליה. תא שמע רבי שמעון בן אלעזר אומר שמון כדי לסוק אמר קטן של קטן בן יומו [התבאר בדף הקודם].

♦ ♦ ♦

שנינו במסנה: מים, כדי לשוף [לשפשף ולהמיט] בהן את הקילור [משחה שנותנים על העין].

שאלה: למה שייעור מים כשייעורם לצורך רפואי ולא לצורך שתיה?

אמר אביי: מקדרי [הנה], כל מילתה דשכיחה ולא שכיחה [כל דבר שישירו חכמים לענן שבת, אם הוא ראוי לשתי דברים, שימוש אחד מצוי, ואחד לאו מצוי]. איזול רבנן בתר דשכיחא ל科尔א [הלו כו רבען בשיעורו אחריו מה שמצוין, ואפילו אם הוא לקולא, שהשימוש לדבר המצוין - גדול יותר, מפני שאנו אומרים שבסתמא הדבר מיועד לשימוש והוא מוצי בו ולא אומרים שכיוון שהוא ראוי גם לשימוש נוספת בשיעורו קטן, נלך אחריו לחומרא].

ובמוקם שהם שכיחא ושכיחא [שהדבר ראוי לשתי דברים, ושני שימושים מצויים בדבר זה] איזול רבנן בתר דשכיחא לחומרא [הלו כו חכמים בשיעורו, אחריו השימוש המצוין, לחומרא, כשיעור משתמשים בו בשיעור קטן].

ולכן יין, שתיתתו, שכיחא. רפואיתו, לא שכיחא [שיעור מצוי שימושים בין לשתייה, מאשר לרפואה, שחסים על היין שהוא יקר, ולרפואה משתמשים בדברים אחרים].

איזול רבנן בתר שתיתתו דשכיחא, ל科尔א [הלו כו חכמים בשיעורו לשיעור שהוא ראוי לשתייה, שהוא לקולא]

וכן לגבי חלב, אכילתתו, שכיחא. רפואיתו, לא שכיחא [שיעור מצוי שימושים בחלב לשתייה, מאשר לרפואה, שחסים על החלב שהוא יקר, ולרפואה משתמשים בדברים אחרים], איזול רבנן בתר אכילתתו, ל科尔א.

אם לגבי דבש, אכילתתו, שכיחא. רפואיתו, לא שכיחא, [כיוון שאין משקה אחר שראוי לרפואות בו כתיתו, מצוי שימושים בדבש גם לרפואה], איזול רבנן בתר רפואיתו לחומרא [הלו כו רבען בשיעורו, כפי מה שימושים בו לרפואה, שכיוון שתתי השימוש המצויים בו, הלו כו אחריו השימוש הקטן מביניהם, לחומרא].

לא מים, מקדרי שתיתתו, שכיחא, רפואיתו, לא שכיחא, [שרוב השתייה היא מים, שאין אדם שותה מים כדי להרבות צמאנו, (שבסעודה שותים יין, ולא סתם לצמאו), ולעומת זאת לרפואה משתמשים בהרבה סוגים משקאות, ולאו דוקא במים, נמצא שימושים משתמשים בין לשתייה], ואם כן קשה: Mai טעם איזול רבנן בתר רפואיתו לחומרא [ואמרו שישוער הוצאה במים היא לשוף בהם את הקילור, ולא אמרו שישוער ברביעית כמשקים לשתייה?]

כיאוד אכבי: בגָלִיל אַרְפּוֹת מִים שְׁלִיחָא

אמר אכבי: בגָלִיל אַרְפּוֹת מִים [שהן עניים ומקפידין בדבר מעט, וחסין על יין וחלב ואין משתמשים בהם לרפואה, ונמצא שאין משתמשים לרפואה אלא במים, והלך רפואתו גם כן שכיהה, ولكن הלוכו חכמים בשיעורו לפי שימושו לרפואה, שהוא גם כן שימוש מצוי במים בגליל].

כיאוד רבא: מים טובים לרפאות יותר מאשר המשקדים

רבא אמר: אףלו תימא בשאר מקומות, **בדשモאל**, **דאמר שמואל:** כל שקייני [כל משקין שמרוחים בהם 'קילור'] מסו [מרפאים את החול], ומטלי [ועושים 'צל' על העין, שהם עבים ונגדיין כמין דבק, והם מפריעים לראייה]. **לאר ממיא דמסו ולא מטלי** [חווץ ממים מרפאים ולא עושים 'צל' שנבלעין מיד, או מתיבשיהם מהר, ולא נגדיין על גב העין].

שניינו במשנה: **ושאר כל המשקין ברבייעית.**

שיעור הוצאה בדם

[דעה א': פנו רבנן, דם וכל מיini משקין, ברבייעית.]

[דעה ב']: **רבי שמעון בן אלעזר אומר:** **דם, כדי לכהול בעין אחת,** **שכן כוחלין לבריקת** [סוג חולין שהعين מתנפחת מחמתו].

ומאי נייחו [מאי זה דם כוחליין אותו]? **דמא דתרנגולא ברא** [בדם של תרנגול בר].

רבנן שמעון בן גמליאל אומר: **דם כדי לכהול בו עין אחת,** **שכן כוחלין ליירוד** [לטיפולות דקות של לבן הנולדות בעין].

ומאי נייחו [ומאי זה דם כוחליין אותו]? **דמא דברושתינא** [בדם של עטלף].

וסימנייך: **גוא** [עטוף מצוי בתוך היישוב מועיל ליירוד' שהוא שוקע בתוך העין] **לגוא.**
ברא לברא [דם של תרנגול בר מועיל לבריקת' שהוא בולתת בעין].

אם השיעורדים נאמדו למצניע, או למי שלא הצניע

המשך הברייתא: **במה דברים אמורים** [שהיב על הוצאה רק בשיעור האמור] **במושאי** [לຮשות הרבים], כשלא הצניע. **אבל במצניע** [והוציאו] אפילו על כל שהוא, חייב.

רבי שמעון אומר: **במה דברים אמורים** [שהיב על הוצאה בשיעור האמור], **במצניע** [שיעור זה, וזר והוציאו], **אבל במושאי** [אדם שלא הצניעו והוציאו], **אין חייב אלא ברבייעית.**

ומודים חכמים לרבי שמעון, במושאי שופcin לרשوت הרבים [אדם שלא הצניעם], **ששייערין ברבייעית,**

[שפחות מכך אינם ראויים לשימוש].

אמר מר, במה דברים אמורים במושאי, אבל במצניע, כל שהוא.

سؤالת הגמרא: **אתו מצניע לאו מושאי הוא** [הלא אין מתחייב אלא על ידי הוצאה].

אמר אביי, הכא במא依 עסקיןן [כאן במה מדובר, שיש מצניע וייש מוציאא], בטהלמיך [תלמיד] הלומד אומנות מרבו, כגון עוזרו של הנגר] שאמר לו רבו: לך ופנה לי המקום לסעודה, הילך ופנה לך.

וכך אמרת הברייתא: بما דברים אמורים שצורך שיעור חשוב, במוציאא. קלומר בדבר שאין לך לילך בו אלא אחר הוצאה של זה שהמחשבה תליה בזה שהוציאא. אבל במצניע בדבר שיש לך לילך אחר מחשبة של מצניע [שהעזרה הולך אחר מחשבתו של הנגר].

דבר חשוב לכל – חייב עילוייה, ואף על גב שרבו לא הצניעו לצורכו. דבר שאינו חשוב לכל – אי אצנעה רביה, מיהיב עילוייה [ואפילו אם האניע כל שהוא, חייב זה המוציאא]. ואי לא, לא מיהיב. וזה היא דעת רבי שמعون בן אלעזר שאמר לעיל שבדבר שאין מצניעין כמוותו, והקשר לזה והצניעו, נתחייב זה במחשבתו של זה.

◆◆◆

אמר מר, מודים חכמים לרבי שמעון במוציאא שופcinן לרשות הרבים ששיעורן בריבועית.

שואלת הגمراה: שופcinן למאי חזו?

אמר רבי ירמיה, לגבל בהן את הטיט.

שואלת הגمراה: והתניא טיט כדי לעשות בהן פי כור? [זה הוא פחות מריבועית, ואם כן מדובר בשופכינים אין חיים אלא בריבועית, הלא אף בפחות מכך הם ראויים שעושים בהם טיט בכמות קטנה כדי לעשות בהם פי כור].

עונה הגمراה: לא קשייא, הא [מה שمبואר שטיט חשוב בשיעור כדי לעשות בהם פי כור], מדובר בטיט דמיגביל [כשכבר גיבלו הוו]. הא [מה שمبואר שופכינים אינם חשובים אלא בריבועית, ומबואר שפחות מכך איןו חשוב, ההינו מפני] דלא מיגביל, לפי שאין אדם טורח לגביל טיט לעשות פי כור, שאם אדם בא לגביל טיט, הרוי הוא מגבל בכמות גדולה יותר, ולא רק בכמות קטנה כדי לעשות פי כור, ולכן שופכינים אינם חשובים בכמות קטנה, שאין משתמשים בהם לגביל טיט בכמות צזו קטנה.

משנה

שיעור הוצאה בחומרי יצירה שונים (חכמים, דפים, דיו, וכדומה)

המושcia חבל, שיעورو: כדי לעשות מהחבל אוזן [ידית] לקופפה [לקופסה, לאוחזה בה]. גמי, כדי לעשות פלאי [כען מתלה] לנפה ולכברה [لتלות בזה את הנפה ואת הקברה]. רביה הונחה אומר: כדי ליטול מפנו מدت מנעל לקטן [להראותו לאומן כמהה זו אני צרי]. ניר [עשוי מעשבים]. כדי לכתוב עליו קשר מוקסין [לאחר שמשלם את המכיס, מקבל אישור חתום להראותו למוכס, והדרך לכתוב בו שתי אותיות, שהן יותר גדולות מאשר אותיות שלנו].

והמוציא אָקְשָׁר מַזְבֵּן [אישור חתום שלילם את המכט] חִיבֶּב. [עמדו ב- נִיר מַחְיק [שוב אינו ראוי לכתוב, לפיכך שיעורו גדול יותר]: כִּדְיַי לְכַרְוֹךְ עַל אֲלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פְּלִיטָזָן [לכ索ת בו צלהחית של שמן אפרסמוני]. ע/or, כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת קְמִיעַ.

דוכסוטוס [את העור מחלקים לשניים, וחלק אחד קורי 'דוכסוטוס', ועליו כוחבים מזוזה, והחלק השני קורי 'קלף', ועליו כוחבים תפילין], שיעור הוצאה: כִּדְיַי לְכַתּוֹב מְזוּזָה. **קלף**, כִּדְיַי לְכַתּוֹב עַל יְדוֹ פְּרַשָּׁה קְטַנָּה שֶׁבְּתַפְּלִין שֶׁהָיָה שָׁמָעַ יִשְׂרָאֵל, [ואין השיעור בדוכסוטוס וקלף כשיעור נייר, כתוב עליו קשיי מוכסין (שהוא קטן יותר מאשר כתיבת תפילין ומזווזת), מפני שהקלף והדוכסוטוס יקרים, ולא עושים מהם 'קשיי מוכסין' אלא תפילין ומזווזות].

דַּיּוֹ, כִּדְיַי לְכַתּוֹב שְׁתִי אֲוֹתִיות [שכך הדרך לכתוב על ב' קרשים, אותן על כל קרש, כדי לחברים זה עם זה].

בְּחוּל, כִּדְיַי לְכַחְול עַיִן אַחַת.

דְּבָק, כִּדְיַי לִתְּפֹנֵן בַּרְאָשׁ הַשְּׁפַּשָּׁה.

זְפַת וְגִפְרִית, כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת נַקְבָּה [כלិ שנותניין בו כסף חי, סותם פיו בזפת או בגפרית, ונוקב בתוך הסתימה נקב דק להוציאו דרכו].

שְׁעֻוָה, כִּדְיַי לִתְּפֹנֵן עַל פִּי נַקְבָּה קְטָנָה.

חֲרִיסִית [לבינה כתושה]: כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת פִּי כּוֹר שֶׁל צְוָרָפִי זָהָב [למרוח שכבת 'חריסית' בפה התenor, במקום שהمفוח נכנס בו].

רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר: כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת פִּיטְפּוֹת [ביסיס, רגליים להעמיד עליו את ה'כור']. סְוִבִּין, כִּדְיַי לִתְּפֹנֵן עַל פִּי כּוֹר שֶׁל צְוָרָפִי זָהָב [במקום שאין פחמין, צורפין הזוחב באש של סובין].

סִיד, כִּדְיַי לְסֹוד קְטַנָּה שְׁבָבָנוֹת [שהן מרווחות סיד להשיר את שערם].

רַבִּי יְהוּדָה אָמֵר: כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת כְּלֶכְלָל [להשיר שער שבצדען (שער בתקילת הלחי בסמוך לתחילת האוזן)].

רַבִּי נְחַמִּיה אָמֵר: כִּדְיַי לְסֹוד אָוְנְדָפִי [את המצח, שטדה אותו כדי להأدימו].

גמרה

שואלת הגمراה: מדוע השיעור בחבל, כדי לעשות אוזן לקופה, חַבֵּל נָמִי לִיחִיב [בשיעור הקטן, כמו בಗמי] כִּדְיַי לְעַשּׂוֹת תְּלָאי לְנַפְהָ וְלְכְבָרָה, [שהרי חבל גם ראוי לעשות בו תליAI לנפה וכברה]?!

עונה הגמורה: **בין דת' ר' בקען** [כיוון שהחבל עושה חריץ בכלי, שמתוך שהוא קשה הרי הוא פוגם את העז] **לא עבדי אינשי** [לא עושים אנשים עם חבל תלאי לנפה וכברה].

שיעור הוצאה, בעלי דקל, בשמן או שמן, ממוין

גנו רבן, הוץין [עלים של לולב], שיעורם: **כדי לעשות אוזן** [ידית] **לסל כפיפה מצירית** [סל העשו מענפי דקל ועלי הלולב].

סיב [הגדל סביב עץ הדקל, כעין מלבוש, ונכרך סביבתו ועולה]: **אתרים אומרם: כדי ליתן על פי משפטך קطن לסתן את חין** [شمastoshim בסיב זה כדי לעכב את הפסולת והקמחים מליכנס לפיה הכליל].

רקב [שומן או שמן], שיעורו: **כדי לسوق תחת אספוגית קטנה** [סוג עוגה (סופגניה) שנונתניין בתנור, ומורחים שמן תחתיה], **וכמה שיעורה** [של איספוגין] **כסלע.**

[שואלה הגמורה]: **והתניא בגורגרת.**

[עונה הגמורה]: **אידי ואידי חד שיעורה הוא**

מוֹכִין [דברים רכים, כגון צמר גפן, שיעורם]: **כדי לעשות מהם פדור קטנה.** **וכמה שיעורו,** **פָּגָוָן.**

שניינו במשנה: **נייר** [שלא נכתב בו מעולם], שיעורו: **כדי לכתוב עליו קשר מוֹכִין** [אישור על תשלום מס].

תנא, כמה קשר מוֹכִין? **שתי אותיות של קשר מוֹכִין** [שהם שתי אותיות גדולות].
[שאלת]: **ורמייהו, המוציא נייר חלק, אם יש בו כדי לכתוב שתי אותיות חיב, ואם לאו, פטור,** **ומשמעו שהשיעור הוא בשתי אותיות רגילות.**

[תשובה א': כוונת הבריתא שישיעור נייר, הוא כשראי לכתוב עליו שתי אותיות גדולות]

אמר רב ששת: **מאי כוונת הבריתא במא שאמراה 'שתי אותיות'?** **שתי אותיות של קשר מוֹכִין** [דיהיבנו שתי אותיות גדולות].

[תשובה ב': כוונת הבריתא שישיעור נייר, הוא כשראי לכתוב עליו שתי אותיות קטנות ובית אחיזה]

רבא אמר: **שתי אותיות דין ובית אחיזה** [שתי אותיות שלנו, שהם אותיות רגילות, ומקום להחזיר את הננייר, שבכל נייר משאים 'גilioן' (לא כתבים עד הקצה), אלא משאים את השוליים ריקים)] **דיהיבנו קשר מוֹכִין** [שהם לשיעור שתי אותיות של קשר מוֹכִין, שבאישור זה לא משאים שולים, שאינם צרכיהם 'גilioן' לאחוז בו את הננייר,שמי שעובר במס, אוחז את אישור כלו בכפו פשוט ומרהה, ואין צרך 'בית אחיזה' (מקום ריק בשוליים) להחזיק בהם את האישור].

[שאלת על תשובה ב':] **מיთבי, המוציא נייר מחוק, וشرط פדרוע, אם יש בלובן שלו – כדי**

לכתחוב שתי אותיות, או בכו^{לו} כדי לכrouch על פי צלוחית קטנה של פליזון [צלוחית של שמן אפרנסמן] ח^ייב. ואם לאו, פטור.

בשלמא לרוב ששת דאמר: Mai שתי אותיות, שתי אותיות של קשר מוכסין [ונמצא שהשיעור הוא שתי אותיות גדולות], שפִיר [טובים ומובאים דברי הברייתא, שאם אין מקום לכתוב בלבובן שתי אותיות גדולות פטור].

אלא לרבא דאמר: שתי אותיות דידן, ובית אחיזה, דתניינו קשר מוכסין [שהשיעור הוא כתמי אותיות רגילות ובית אחיזה, שיחדיו הם שתי אותיות גדולות], והרי ה^כא בית אחיזה לא צריך כאן בנייר מחוק, מדוע הברייתא מצריכה שבולבן לבדוק יהיה כדי לכתחוב שתי אותיות גדולות, והלא די בכך שבולבן לבדוק יש כדי לכתחוב שתי אותיות רגילות, שהרי אין צורך כאן עוד 'בית אחיזה', שיכול לאוחזו במקום המחק, וכן בשטר פרוע יכול לאוחזו במקום הכתב].

הגמרא לא עונה על קושיא זו, ומסימנת שאכן קש^{יא}.

הוצאה בקשר מוכסים לאחר שהראהו למוכס

[דעה א':] **תנו רבנן, המוציא קשר מוכסין** [אישור על תשלום מס] עד שלא הראהו למוכס [האחראי על המכיס], ח^ייב. **משחררاهו למוכס** [שוב אין צורך לו ולא חזי למידן], פטור.

[דעה ב':] **רבי יהודה אומר: אף משחררاهו למוכס ח^ייב, מפני שאיריך לו.**

ביאור א' במחולקתם

מאי בינייהו [במה הם נחלקו].

אמר אבי: **איכא בינייהו רהיטי מוכסא** [רצוי המכיס], שרצוים אחר העוברים להעליל עליהם שלא נתנו המכיס, וטורח לעוברים לחזור למוכס - שהוא יודע שליהם כבר, لكن הם מצעניעים את האישור להראותו לאלו. אבל תנא קמא סובר שלא מצעניעים לצורך זה, שאדם שירצוזו אחריו, לחזור למוכס.

ביאור ב' במחולקתם

ר' בא אמר: **מוכס גדול, ומוכס קטן, איכא בינייהו** [פעמים שיש מוכס גדול טורח לו לעמוד כל היום וממנה מוכס קטן, ולאחר שהראה האישור לגדול, לרבי יהודה עדרין צורך צריך את האישור שהרי הקטן ימנענו מלעבבו. ולתנא קמא, אין צורך לו, שהגדול מוסר לו סימן בדברים, ואומר לקטן ועובר].

ביאור ג' במחולקתם

רב אשי אמר: **חר מוכס איכא בינייהו, מפני שאיריך לו להראות למוכס שני** [של מעבר אחר], **דאמר ליה ח^זי גברא דמוכס אנא** [שאינו צריך את אישור מעבר השני לפוטרו מן המכיס],

אלא להראות שהוא נאמן וחשוב, ואינו מבריח עצמו מן המכוס, כדי שלא יעליל עליו לאחר זמן].

הוצאתה בשטר חוב

תנו רבנן. מלואה **המוחזיא שטר חוב,** עד **שלא פרעו** הלואה, **חייב,** שהרי המלווה צריך את השטר כדי לגבות בו את החוב. אבל **משפערעו** הלואה, **פטור,** שהרי אין למלווה צורך בשטר לאחר שפרעوها.

רבי יהודה אומר: **אף משפערעו חייב, מפני שאريك לו.**

ביאור א' נחלקו בשטר פרוע, אם מותר להשהותו

מאי בינייהו [במה הם נחלקו].

אמר רב יוסוף: הם נחלקו בדיון **אסור לשחות שטר פרוע,** כדלהלן:
רבנן סביר, **אסור לשחות שטר פרוע,** ונמצא שאין למלווה צורך בשטר זה, שאסור לו להחזיקו ברשותו. **ורבי יהודה סבר,** **מותר לשחות שטר פרוע,** [הلكך כי הוציאו מלאה חייב, שכן שਮותר לו להשהות את השטר הפרוע ברשותו, הרי הוא משתמש בו, לצורך על פי צלוחיתו (כמכסה לחביתו)].

ביאור ב' במחולקתם, נחלקו בשטר לא מקויים, והלווה אומר פרעת, אם הוא נאמן

אבי אמר: **דכוili עלמא אסור לשחות שטר פרוע.** **והכא נחלקו במוודה הלואה בשטר שכתבו,** **שאrike לקיימו,**

תנא קמאמ סבר: **מוודה בשטר שכתבו צרייך לקיימו** [הלווה צריך להביא עדים להוכיח שהשטר לא מזויף, וכל עוד שהוא לא מביא עדים על כך, יש לשטר תוקף רק מכח דבריו שהוא אומר שהוא כתוב את השטר ואינו מזויף, וממילא כשהוא אומר שהוא פרע, הרי 'הפה שאסר הוא הפה שהתריר', ומהמים לו גם בזה, ונמצא שהשטר פרוע, ואסור למלווה לקיומו].

ורבי יהודה סבר: **מוודה בשטר שכתבו, אין צרייך לקיימו** [יש לשטר תוקף מצד עצמו, אף בלא דברי הלואה שהוא כתוב את השטר, וממילא כשהוא אומר שהוא פרע את החוב, אינו נאמן, והמלווה צריך את השטר כדי לגבות בו את החוב].

ומאי עד שלא פרעו, ומשפערעו, [לפי ביור זה, אין כוונת הברייתא לשטר פרוע או שטר לא פרוע], אלא (ד"ט) **עד שיאמר לויה פרעתיה ולא פרעתיה** [שאם הלואה לא אמר שהוא פרע את החוב, הרי המלווה צריך את השטר, שהוא יכול לגבות בו. ואם הלואה אומר שהוא פרע את החוב, בזה נחלקו אם הוא נאמן, והמלווה אסור להחזיק את השטר. או שאינו נאמן, והמלווה צריך את השטר כדי לגבות עמו את החוב].

מהדורה זו מתייחדת בהגשת דברי הגمرا
באופן שהלומד מקבל באופן ברור את
ה"צורתא דשמעתתא", נושא הסוגיא,
השיטות והראיות.

בסיום הלימוד הסוגיא ברורה לפני הלומד,
מסוכמת במוחו ובליבו.

הביאור עוזר באופן שהלומד "לומד" את
הסוגיא ובכך קונה קניון בדף.

הכוורות לפני כל נושא והקיטוע לכל
סוגיא מהווים תוספת בהירות כמאמר
חוז"ל "לייתן רוח בין פרשה לפרש".

ועלות אלו יחד עם חדשנות ההגשה
והאותיות המאיירות הם האבן השואבת
ללומדים חדשים גם ישנים לחיבור העמוק
עם מהדורה זו.

**להנחתה מהדורה, מסכת או חוברת 0533129507
a0533129507@gmail.com**

בס"ד

ניתן לשמע שיעור 7 דפים [בשיעור אחד]
במס' 036171111 - קול הלשון
ולהקיים 7 * 70 - 700

9771565598004